

ROZWÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany

Sobota, dnia 22 stycznia 1910 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Krucza № 23; w Pabianicach u p. Teodora Minke; w Zgierzu, w aptoce p. Patka; w Tomaszowie u p. Teodora Hilla.

Kalendarzyk tygodniowy:

Sob. św. Wincentego.
Niedz. Świętej Rodziny.
Pon. św. Tymoteusza B
Wt. Nawt. św. Pawła
Sr. św. Polikarpa B
Czw. św. Jana Złot
Piąt. św. Agnieszki P.

Wschód słońca: godz. 8 m. 00
Zachód słońca: godz. 4 m. 24
Dług. dnia: godz. 8 m. 24

Redakcja

w Łodzi,

ul. Przejazd № 8.

Nr. telefonu 593.

№ 17.

Cena prenumeraty:
W ŁODZI:

Rocznie rb. 6 k.
Półrocznie " 3 " "
Kwartalnie " 1 " 50
Miesięczn. " " 50

Z przesyłką pocztową:
Rocznie rb. 7 kop. 40
Półrocznie " 3 " 70
ZAGRANICĄ:
Miesięcznie " 1 " 10

CENA OGŁOSZEŃ: „Nadesłane” na 1-szej stronie 50 kop. za wiersz. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1 1/2 kop.). Najmniejsze ogłoszenie 20 kop. Reklamy i Nekrologi po 20 kop. za wiersz petitowy. Za dołączenie prospektów 6 rub. od tysiąca egzemplarzy. ARTYKUŁY bez oznaczenia honorarium Redakcja uważa za bezpłatne; rękopisów drobnych nie zwraca.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 3 — 4-ej po południu.

SZKOŁA MUZYCZNA WINIECKIEGO

PROMENADA 40

Niniejszem zawiadamiam, że wyższą klasę fortepianu będzie prowadził znakomity mistrz fortepianu, prof. Aleksander Michałowski z Warszawy. Uczniowie są przyjmowani. Osobiste przyjmowanie przez prof. Michałowskiego również osób prywatnych w poniedziałek, od 2—3 pp. Szczegółów udziela Kancelarya Szkoły. 174-2

Sala Koncertowa przy ul. Dzielnej. — Dnia 24-go stycznia 1910 roku, o godz. 9-ej wieczorem — odbędzie się

BAL KUCHMISTRZÓW

na korzyść „Gniazda” Towarzystwa Opieki nad Dziećmi.

Zarząd Stowarzyszenia Kuchmistrzów.

Ze względu na cel, prosimy o poparcie.

Bilety wcześniej nabywać można w restauracji Tuszyńskiego, ul. Ś. go Benedykta № 10, a w dniu zabawy przy wejściu. 192-3

„LUTNIA”. Jutro—niedziela Podwieczorek Taneczny.

Wejście dla członków kop. 75, dla wprowadzonych gości rb. 1 25. Początek o godzinie 6-ej po południu. 202-1

Teatr Polski

Cegielniana 63. 2306

Jutro na przedstawieniu popularnym „Szczęście Frania” komedia Perzyskiego. Początek o g. 3 pp.

Wieczorem „DOM OTWARTY” komedia M. Bałuckiego. Początek o godz. 8 m. 15 w

„Jasełka”

W poniedziałek odegrane przez dzieci — pod kierunkiem Fr. Szmigielskiego. — Ceny popularne. Początek o godz. 8 m. 15 wiecz.

HOTEL POLSKI, Łódź.

Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić Szanownych Gości i Klientelę, że z dniem dzisiejszym, po gruntownym odnowieniu lokalu, otworzyłem

Restaurację przy Hotelu Polskim.

Kuchnia prowadzona będzie przez pierwszorzędnych kuchmistrzów. Bufet zaopatrzone w wyborowe gatunki win, k. nisków i likierów zagranicznych oraz krajowe trunki; przyjmuję również wszelkie obstalunki na miejscu i na miasto, z czem polecam się Sz. Publiczności. Z poważaniem **Wacław Świdwiński.**

Badania kliniczne, dokonane w c. k. szpitalu powszechnym w Wiedniu, stwierdziły, że „przez użycie naturalnej wody gorzkiej **Franciszka Józefa** przy wszelkiego rodzaju **zaparciach stolca** osiągnąć można nadzwyczajne rezultaty. Do czyszczącego i odprowadzającego działania wody gorzkiej **Franciszka Józefa** wystarczy **mniejsza ilość** jej, aniżeli innych podobnego rodzaju wód gorzkich. Wodę gorzką **Franciszka Józefa** chorzy piją chętnie i znoszą ją dobrze, przy częstszym nawet użyciu. Naturalnej wody gorzkiej **Franciszka Józefa** dostać można we wszystkich aptekach, składach aptecznych i składach wód mineralnych. 191 1

Mleczarnia

dóbr „PAPROTNI i WALEWICE” Przejazd № 52 i Piotrkowska № 141 poleca:

Mleko higieniczne dwa razy dziennie świeże. Masło w kilku gatunkach wyborowe czyste, bez żadnych domieszek obcych tłuszczów — i inne produkty wiejskie. Sprzedaż hurtowa i detaliczna. 181-3

Wyborne 25
KARMEŁKI LITEWSKIE śmietankowe z dóbr
Lipniszki
domowego wyrobu
ELEONORY KWINTO
odziennie świeże
Żądać: we wszyst. handl. kol. i cukiernicz.

Znakomity środek odżywczy

KEFIR K. ŻYCKIEGO

apteka **W. DANIELECKIEGO** Łódź, Piotrkowska № 130, tel. 12-93

50% oszczędności opalu, usuwa wilgoć
patent **MULTI LIKATOR OGRZEWANIA**
Dr. W. P. Włobukowski, inż.-chem., Warszawa, Jerozolimska 71.

Numer dzisiejszy składa się z 12-stu stron.

Anglia i Niemcy.

Pokazuje się teraz, że nieufność do Niemiec jest w Anglii silniejszą, niż społecznie ponętne i społecznie usprawiedliwione podatki, zaproponowane przez kanclerza skarbu **Lloyda George’a**. Ten ostatni ma zupełną słuszość ze stanowiska sprawiedliwości społecznej, domagając się, by właściciele gruntów opłacali większe podatki i oddawali co pewien czas na rzecz skarbu część wzrostu wartości tych gruntów.

Jest też rzeczą usprawiedliwioną pod względem społecznym, że ludzie bogaci mają opłacać znaczny podatek spadkowy, jako daninę za to, że będą korzystali z dochodu, na który nie zarobili

TYSIĄCE wyleczonych

z reumatyzmu, bólów w boku, pasie, plecach, od chorób pierśwyczych, kaszlu i wszelkiego rodzaju przeziębień, dzięki najprawdziwsiemu środkowi na takie choroby — plaster Benzona firmy Siburi i Johnson. Stałe bóle bezwarunkowo usywa w kilka godzin w tych wypadkach, gdzie inne plastry i podobne środki potrzebują czasu kilka dni, nieraz tygodnia, aby cierpiącemu tylko zmniejszyć ból.

Zastosowany przy pierwszych symptomatach, plaster Benzona od jednego razu, zwykle zupełnie leczy i usywa to, co w następstwie mogłoby się rozwinąć w poważną chorobę. Kto rzeczywiście chce ochronić swoje zdrowie, powinien zawsze mieć w domu plaster Benzona, który bardzo jest polecany przez więcej niż 5,000 lekarzy. — Żądajcie prawdziwego plastra Benzona firmy „Siburi i Johnson” i strzeżcie się falsyfikatów. — Sprzedaje się we wszystkich lepszych aptekach i składach aptecznych.

Plaster BENZONA

2419-10

pracą własną łatwo też usprawiedliwić potrzebę zreformowania izby gmin, do której — z wyjątkiem biskupów kościoła anglikańskiego — wchodzi droga dziedzictwa potomkowie kilkuset rodów przywilejowanych bez względu, czy zasługują umysłowo i charakterem na to, by piastować funkcje prawodawców narodu.

Zdawało się, że obóz liberalny angielski, wywiesiwszy hasła społecznie tak ponętne, jak powyżej wyliczone, musi zwyciężyć na całej linii. Stało się inaczej. Kandydaci konserwatywni, czyli, jak się oni sami zowią, unioniści, zdolali pobiec kandydatów liberalnych w wielu okręgach, które uchodziły za pewną zdobycz liberalizmu.

Czem to wytłumaczyć? Faktem, że wyborcy angielscy nie mogą przebaczyć gabinetowi liberalnemu jego pobłażliwości względem Niemiec i jego łatwowierności, biorącej za dobrą monetę oświadczenia polityków niemieckich, że zbrojenia morskie Niemiec nie są wymierzone przeciwko Anglii.

Zdrowy instynkt samozachowawczy narodu angielskiego mówi mu, że i jego panowanie na morzu i bezpieczeństwo zupełnie jego kraju ojczyściego dadzą się utrzymać tylko tak długo, dopóki flota niemiecka będzie melczną. Ten zdrowy instynkt mówi mu także, iż trzeba walkę o po-

datki i o reformę izby lordów odłożyć w Anglii do chwili, kiedy dzięki zaprowadzeniu cel ochronnych najazd przemysłu niemieckiego na Anglię ustanie i kiedy, dzięki energicznej polityce zagranicznej ministrów angielskich, Niemcy dobrowolnie lub pod przymusem fizycznym przestaną powiększać swoją flotę.

Czy unioniści zdobędą podczas obecnych wyborów większość, trudno przypuszczać, gdyż ich pogrom przed czterema laty był zbyt wielki, by mogli teraz za jednym zapędem powetować straty dawniejsze. Prawdopodobnie przecież zysk unionistów będzie tak duży, że stronnictwo liberalne posiadać większość jedynie z pomocą irlandczyków. Taka pomoc bywała zawsze zgubna dla obozu liberalnego, ponieważ irlandczycy wzamian za sojusz domagają się urzeczywistnienia «home rule'u», czyli wskrzeszenia odrębnego parlamentu w Dublinie z rządem odpowiedzialnym. Chęć, by stosunek Irlandyi do Anglii przypominał co najwyżej stosunek Węgier do Austrii. Ten program zaś wśród anglików i szkotów nie cieszy się popularnością. Przeciwnie, jest on im antypatyczny. Ostatecznym tedy wynikiem takiego sojuszu był zawsze upadek gabinetu liberalnego i wielkie zwycięstwo unionistów.

W Niemczech pierwsze porażki kandydatów liberalnych angielskich wywołały wręcz przynębiające wrażenie. Widmo wojny stanęło Niemcom przed oczyma. Liczyli, że przecież potrafili uspić czujność anglików. Tymczasem teraz widzą swoją pomyłkę. Naturalnie, nie tracą jeszcze nadziei, że w następnych dniach kandydaci liberalni zdolają powetować straty poniesione. Ale owa nadzieja okaże się kruchą. Znany to pewnik, że zawsze pierwsze klęski wywierają wrażenie sugestywne na zwycięzcy i zwycięzcy. Pierwsi tracą rozpęd, drudzy go nabierają. Wszystkie żywioły chwiejne — a takich jest zawsze bardzo dużo — przechodzą na stronę zwycięzców.

Zwycięstwo unionistów w Anglii jest w chwili obecnej ciężką zmurą dla Niemiec, zmurą, która będzie ich dusiła, kępowała swobodę ruchów i odbierała pewność siebie.

O KLASĘ IV.

W sprawie projektowanej reformy na kolejach.

Podróżni, przebiegający dalekie przestrzenie różnych stron świata, zgadzają się w zdaniu, że koleje rosyjskie są jeżeli nie najwygodniejsze, to przynajmniej najtańsze ze wszystkich europejskich. Zdanie to — w ich ustach — jest najzupełniej usprawiedliwione, ale dotyczy tylko wielkich odległości. Dzięki taryfie strefowej, cena przejazdu z jednego końca państwa na drugi jest istotnie bardzo niska.

Inaczej rzecz się przedstawia na przestrzeniach mniejszych, które w innych państwach za bardzo duże uchodzą. Zagranica ciesz się w tym zakresie i taniością i udogodnieniami, jakich brak u nas dotkliwie odczuwać się daje.

W ostatnich czasach, zamiast polepszenia, podwyższenie taryfy kolejowej spowodowało pogorszenie istniejącego stanu rzeczy. Podwyższenie dotyczy klasy III-ej, a więc spada na tę warstwę publiczności, która najliczniej z usług kolejowych korzysta. Równocześnie podwyższono w znaczniejszym jeszcze stopniu opłatę za przejazd klasą II-gą, zmuszając tem wielu korzystających z tej klasy, na małych zwłaszcza przestrzeniach, do przeniesienia się do klasy III. Skarb państwa nie zyskał na tem, a straciła publiczność. W klasie III-ej panuje ścisł, II-ga zaś i I-sza przebiegają tor kolejowy bez podróży.

Chcąc temu zaradzić, ministerium komunikacji zaprojektowało niższenie taryfy klas II-ej i I-ej. Wątpliwem jest wiele, czy sposób ten przyniesie polepszenie. Ogół prasy rosyjskiej słusznie zwraca uwagę, że jedynym środkiem usunięcia obecnego stanu rzeczy byłoby wprowadzenie normalnego ruchu klasą IV-tą, do której dziś wykupywać można bilety jedynie grupami, liczącymi co najmniej 40 osób. Udostępnienie klasy IV-ej dla publiczności niezamożnej nie tylko zwiększyłoby ruch pasażerski, czyniąc go tańszym, ale równocześnie byłoby wielkim udogodnieniem dla jadących klasą III-tą. „Riecz” kresli w tej sprawie kilku uwag interesujących.

„Dla klas niezamożnych daleko większą wagę posiada rozwój ruchu osobowego w klasie IV, aniżeli niższa biletu III-ej klasy. Minister Ruchów w mowie swej w Dumie zapowiedział, iż doloży wszelkich starań, aby wagony IV klasy zastosowane były jaknajszerszej na kolejach. Co prawda, minister wychodził z dość ciasnego założenia, mając na myśli walkę z podróżnymi bez biletów, którzy uciekają się nieraz do tej ostateczności z braku pieniędzy na pełny bilet III-ej klasy. W rzeczywistości przewóz IV kl. zaczął szybko wzrastać (20.86 proc.), co najlepiej wykazuje istotną potrzebę tej klasy w pociągach”.

W ministerium komunikacji zrozumiano już podobną konieczność zadośćuczynienia tej potrzebie, ale równocześnie zamierzono wyzyskać ją dla skarbu przez podwyższenie opłaty za bilety klasy IV-ej.

„Przeciw temu — pisze «Riecz» — protestować należy całą siłą. Przedewszystkiem przewóz podróżnych w IV-tej klasie nie może zrzędzić strat, wobec ogromnej ludności państwa. W każdym razie, gdyby nawet istniały podobne straty, to będą one mniejsze, niż te, które przynoszą gospodarce kolejowej klasy wyższe. Z drugiej strony klasa IV czyni zadość oddawna dojrzałej potrzebie ludności, co należy mieć głównie na uwadze. Oprócz tego park wagonów IV klasy stanowi niezamierzenie pożyteczny nabytek na przypadek mobilizacji. Nareszcie z punktu widzenia ekonomicznego możność przerzucania rąk roboczych z jednej miejscowości do drugiej nie pozostanie bez wpływu na rozwój gospodarki krajowej. Zresztą i podróżnym klasy III-ej należy się słuszną kompensata za podwyżkę taryfy, przez zmniejszenie przeludnienia odpowiednich wagonów, co nastąpi, gdy wagony IV-ej klasy częściowo odciążą podróżnych”.

Komu zdarzało się podróżować w Niemczech, ten wie dobrze, jak poważne następstwa wywołało tam wprowadzenie klasy IV-ej do ruchu normalnego. Udostępniono kolej masom szerokim, a równocześnie zapewniono wygodę ludziom średniozamożnym, zmuszonym do częstego korzystania z klasy III-ej. Ruch ogólny na kolejach zwiększył się olbrzymio, na czem zyskały dochody skarbu. Nie ulega wątpliwości, że i w Rosyi wprowadzenie klasy IV-ej do ruchu normalnego takie same przyniosłoby wyniki.

O „gradonaczalstwo” w Łodzi.

Sprawą wprowadzenia «gradonaczalstwa» w Łodzi zaczyna obecnie zajmować się również i prasa rosyjska. «Nowoje Wrem.» poświęca jej niewielki artykuł, p. t. «Bitte». Uwagi swe nawiązuje ono do epizodu ze zjazdu przeciwkohloloznego, kiedy to przewodniczący zjazdu, zapraszając do głosu przedstawiciela Finlandyi, d-ra Matti Heleniusa, zwrócił się doń ze słowami: «Bitte, Herr Doktor». Zaznaczywszy, że rosyjanie wogóle chętnie rozmawiają w językach zagranicznych, autor pisze:

„Zaczytałem już zapominać o tem śmieszkiem, ale nieszkodliwym «bitte», gdy oto znów do wiedziałem się o mowie niemieckiej. Tym razem mówił wyjeżdżający z Łodzi czasowy generał-gubernator. Według doniesień gazet, wygłosił on na raucie, czy też na bankiecie — ścisł nie było powiedziane — mowę w języku niemieckim, do miejscowych notabłów-niemców, którzy zebrałi się w liczbie przeszło stu.

Jeżeli wierzyć doniesieniom korespondentów, to generał-gubernator mówił o sprawie utworzenia w Łodzi «gradonaczalstwa», oraz zwracał uwagę na możliwość urzeczywistnienia tego projektu pod tym warunkiem, że fabrykanci zbiórą fundusze, potrzebne na utrzymanie nowego zarządu. Potrzeba na ten cel 125,000 rub. Niemieccy fabrykanci i przemysłowcy wyrazili gotowość skłaniania tej sumy corocznie. „Fabrykanci rosyjscy dla wzmocnienia nadzoru w rejonie swych przedsiębiorstw, wpłacają do skarbu określone sumy na wysyłanie rewirów i policyantów. Niemcom nie wystarcza tak skromna gwardya; zapragnęli oni mieć na ziemi rosyjskiej swe własne «gradonaczalstwo». Sprawa przedstawia się w ten sposób, że wszystko zależy od tego, czy powiedzą oni nie, czy też «bitte».

„Należy przypuszczać — kończy autor — że wiadomości korespondentów są nieścisłe”.

Z prasy rosyjskiej.

Z powodu setnej rocznicy specjalnej komisji do rozpatrywania próśb, na Imię Najwyższe, „Bierzewja Wiedomosti” zamieścili kilka wspomnień z czasów panowania Cesarza Pawła I, kiedy jeszcze komisja nie istniała.

W latach 1798 — 1830 na próśby podane na Imię Najwyższe, odpowiadał zwykle rzeczywisty radca stanu Bzikora, lub radca tajny Proszczyński, w gazecie urzędowej „S. Petersburgskaja Wiedomosti”.

Odpowiedzi te są bardzo ciekawe i charakteryzują czasy Pawła I.

„Inwalidzie, podoficerowi Kozłowowi — brzmi jedna odpowiedź — który prosił o dolożenie cośkolwiek do jego emerytury, odmówiono i rozkazano stosować swoje wydatki do emerytury”.

„Wydalonemu ze służby kapitanowi Uszakow, który prosi o wsparcie, oświadczył, że takim, jak on nie daje się nic”.

„Zonie majstra Timofiejewoj, która prosiła o wydanie jej 84 rb. na spłatę długu, odmówić dlatego, że jeżeli niema z czego płacić długów, nie powinna ich zaciągać”.

Niektórzy z petentów prosili Cesarza o pożyczki. Czasem pożyczek udzielano, częściej odmawiano „dla braku pewności zwrotu”.

Niektóre próśby uznawano za „niedorzeczne” i zwracano petentom rozdarte. Naprzykład sekretarz gubernialny Manuilow otrzymał z powrotem rozdartą prośbę „o wynagrodzenie za donos zrobiony na ziemianina Charkiewiczza”.

Zdarzały się próśby „pożądliwe”. Radca Gepdeck prosił naprzykład „o sekretne nadanie mu prawa śledzenia komór celnych i handlu”.

Oprócz próśb składano i donosy. „Porucznikowi Miekraszewiczowi — brzmi odpowiedź w piśmie urzędowym — który doniósł, że w Polsce szlachta, która nie ma dowodów szlacheckiego, i żydzi posiadają rolę i nie płacą podatków skarbowych, oświadczyć, że ponieważ sprawa ta do niego nie należy, więc donos jego został rozdarty i będzie mu zwrócony”.

Ciekawa jest również następująca odpowiedź:

„Włościaninowi gub. wologodzkiej Iwanowi, który prosił o pozwolenie na zbieranie składek na upiększenie cerkwi, oświadczyć, że powinien się zajmować tem, co przynosi mu korzyść, nie zaś bigoteryją.”

Baptyści w Rosji.

W końcu r. z. naczelnik m. Moskwy zabronił baptyście petersburskim Fetlerowi wygła-

szania kazań w Moskwie i nawet pociągnął go do odpowiedzialności sądowej za namawianie prawosławnych do przejścia na baptyzm. Minister spraw wewnętrznych, rozważywszy całą tę sprawę, uchylił rozporządzenie naczelnika m. Moskwy, który polecił zamknąć wszystkie domy modlitwy baptystów; dzięki temu domy te zostały na nowo otwarte i p. Fetler może wygłaszać kazania w moskiewskiej gminie baptystów. Jednocześnie ministerstwo spraw wewnętrznych rozesało gubernatorom okólnik z wyjaśnieniem, że kaznodzieje baptystów mają prawo wygłaszania kazań we wszystkich gminach baptystów, zarówno zarejestrowanych, jak i niezarejestrowanych.

Ks. Filip koburski wierzycielem ks. Ludwika.

Dnia 16 b. m. w pałacu sprawiedliwości w Brukseli odbyło się zebranie 85 adwokatów, przedstawiających pretensje licznych wierzycieli ks. Ludwika koburskiego.

Adwokaci ks. Ludwika wyrazili gotowość natychmiastowego zlikwidowania 2 1/2 milionów z ogólnej sumy długu 4-milionowego.

Układy były w pełnym toku, kiedy nagle adwokat Kleyer, który reprezentował już różnych jubilerów i krawców Wiednia i Paryża, oświadczył, że przedstawia pretensje ks. Filipa koburskiego do poważnej sumy, jakoby zapłaconej za swoją byłą żonę, ks. Ludwikę.

Oświadczenie to wywołało olbrzymie wrażenie, które przeszło w burzliwe okrzyki, gdy Kleyer wykazał sumę pretensyj księcia; wynosi ona więcej niż 2 1/2 miliona franków!

— 2 1/2 miliona! — krzyczano — toć to nowa „Fundacya Koburgów”

Jeden z adwokatów ks. Ludwika dziwił się i oburzał, że ks. Filip koburski nie wahał się stawać w jednym rzędzie z krawcami, jubilerami, hotelarzami i różnymi dostawcami, mszcząc się na swojej ex-żonie w sposób, przed którym wzdręgnąłby się każdy człowiek serca.

Rzeczywiście, gdyby pretensje księcia się utrzymały, ks. Ludwika pozostałaby bez grosza na bruku.

Ks. Stefania zatelegrafowała do Filipa koburskiego, wykazując, jak dalece jego postępowanie jest na niczem niengruntowane i mało zaszczytne.

Ks. Ludwika jest podobno gotowa wytoczyć proces swojemu ex-mężowi przed sądami węgierskimi, będąc pewną wygranej i dowodząc, że to ona właśnie mogłaby się upomnieć o to, że płaciła pewne długi księcia, będąc jeszcze jego żoną...

Przypuszczają, że pretensje ks. Filipa koburskiego upadną.

W Petersburgu rozpoczęły się obrady zjazdu przedstawicieli kolei żelaznych. Na zjeździe tym, między innymi, będzie rozważana kwestya, czy można zezwolić na korzystanie z pociągów pośpiesznych osobom, odbywającym wycieczki zbiorowe za opłatą ulgową, oraz skarga ogrodników i właścicieli lasów w Królestwie Polskim na nieprawidłowe określanie opłaty za przewóz sadzonek leśnych. Sadzonki właściciele lasów w znacznej ilości wysyłają do gub. wewnętrznych.

W Paryżu rozpoczął się sąd partyjny socjalistów nad Burcewem, któremu przedstawiciele partyi zarzucają, że zbyt pośpieszył się z ogłoszeniem wiadomości, że znany socjal-demokrata, Barit, jest prowokatorem. Z tego powodu wśród przedstawicieli partyi panuje wielkie oburzenie na Burcewa. Komplet sędziowski stanowią: Deutsch, Natansohn i trzeci niewymieniony. W sprawie tej, jako świadek, występuje korespondent jednego z dzienników petersburskich. Stwierdzono, że dotychczas Burcew odkrył w samym Królestwie Polskiem 80 prowokatorów, w całej zaś Rosji liczba ich wzrosła do kilkuset.

Zygzaki.

W sprawie telefonów otrzymujemy następujący list:

Od czasu do czasu w piśmie miejscowych pojawiają się artykuły ze skargami, na telefony i ich obsługę względnie telefonistki.

Dotrzeć do prawdziwej przyczyny nieporządków nikt chyba nie chce, lub idąc za owczym popędem, krzyczy na samo zło, dyskretnie usuwając jego przyczynę.

Wyczerpująca i nader denerwująca praca od 7 do 8 godzin dziennie, nieregularne odżywianie się, spowodowane najrozmaitszemi godzinami dyżurów podczas dnia, w połączeniu z wielce uciążliwymi dyżurami nocnymi, doprowadzają każdą z pracownic telefonów po 2 lub 3 latach pracy do częstego zapadania na zdrowiu i musowe z powodu absolutnego braku sił do pracy opuszczanie dyżurów.

Opuszczone dyżury, dzięki niewyczerpanej pomysowości zarządu, rozkłada się na uczęszczające punktualnie i dokładaniem pracy przyspieszające w silniejszych nawet organizmach upadek sił. Do kompletu, gdy dodamy awanturowanie się mniej kulturalnych abonentów, którzy każdy swój zły humor i niezadowolenie wyładowują na łączącą ich telefonistkę, a w razie jakiegokolwiek obrony ze strony telefonistki, skargi do zarządu telefonami, które powodują znów nowe nieprzyjemności wewnętrzne, będziemy mieli powody, dla których telefony źle funkcyonują.

Ztemu zaradzić trzeba.

KRONIKA TYGODNIOWA.

Walące się domy. — Przyczyny. — Budowniczości i prowadzący roboty. — Cegielnie i ich wyroby. — Kapitalista. — Właściciel domu. — Lichwa mieszkaniowa. — Co słyhać z budową domów kolejowych.

Dlaczego walą się domy? — oto pytanie, które codziennie w obecnej porze znajduje się na ustach każdego łodzianina.

Nie należy się temu dziwić, wszak to rzeczy nadzwyczajne, aby w jednym czasie zdarzyły się dwie wielkie katastrofy, przy trzecim zaś budynku nadzór inżynierji miejskiej zawiesił roboty...

Łódź znajduje się w dosyć pomyslnych warunkach dla wznoszenia budowli. Grunt stały, na którym murować można, mamy nie głęboko, składa on się z warstw ubitego piasku lub też przesyconej wodą gliny. Niema więc tak zawiłych kwestyj w sprawie zakładania fundamentów, jak np. Lwów, gdzie całe środkowe miasto leży na źródłiskach.

Rzadko wobec tego zdarza się sytnacya w Łodzi, aby niestały grunt był przyczyną katastrofy. Przyczyny zaszłych katastrof wypada szukać w czem innym i nietrudno ją będzie odnaleźć, chociaż na tę przyczynę składa się kilka jej rodzajów, a przede wszystkim spekulacya.

W żadnym mieście na świecie chyba nie prowadzi się tak wyuzdan spekulacyi budowlanej, jak w Łodzi.

Obywatele nasi po największej części budują

domy bez pieniędzy, na kredyt. Mają oni na celu jaknajmniejszym kosztem wzniesić budynek mieszkalny, wyszrubować cenę lokali i sprzedać, aby tą drogą osiągnąć kilka lub nawet kilkanaście tysięcy rubli zysków.

Ponieważ, według istniejących ustaw, dom w jednym roku rozpoczęty i ukończony, nie może być oddany wcześniej, niż w drugim roku do użytku, przeto kapitaliści starają się, aby jaknajkrócej kapitał był nieoprocentowany, zwykle polecają budować dom późną jesienią, z zastrzeżeniem wykonczenia go na święty Jan, to jest w tym czasie, kiedy zmieniane bywają lokale.

Przedsiębiorca, chcąc uzyskać robotę u takiego spekulanta, musi się zgodzić na warunki mu podyktowane, bo jeżeli on je odrzuci, to przyjmie inny i zadość żądaniom uczyni. Stąd pośpiech w robotcie, bo w końcu października już zwykle silne bywają przymrozki, więc na zasadzie przepisów dalsza robota musi być wstrzymana.

W ubiegłym roku i bieżącym zimy nie mieliśmy wcale, a ponieważ temperatura nie obniżyła się dostatecznie, przeto nie było powodu do przerywania robót. Robiono więc z pośpiechem nietylko podczas dni jesiennych, przesyconych deszczem i wilgocią, ale nawet przy świetle, nocami, bardziej jeszcze wilgotnemi.

Murowanie podczas pogodnego lata lub na początku suchej jesieni jest zupełnie inne, aniżeli w słotne dni listopadowe i grudniowe. W lecie prawie na poczekaniu schmie i ściaga wapno, w słotnych dniach cegła moknie i nasiąka wilgocią, przytem ręce malarza ziębną, sztywnieją i

nie są w stanie tak dokładnie wykonywać roboty.

Bardzo ważny uszczerbek budownictwu łódzkiemu sprawia brak dobrej cegły.

Kto nie zna tego materiału, używanego w tak wielkiej ilości do budowy naszych domów, ten nie ma pojęcia, jaki to niedokładnie zrobiony i kruchy!

Cegła łódzka, badana przez inżyniera powiatowego p. Lemene, taką ma wytrzymałość w stosunku do cegły warszawskiej — jak 3 do 12, czyli, warszawska wytrzymuje cztery razy większe ciśnienie, niż je posiada łódzka. Według obliczeń p. Lemenego, cegła łódzka nie wytrzymuje więcej niż 3 kilogramy na centymetr kwadratowy, kiedy warszawska zniesie ciśnienie 12 kilogramów. Materiał, użyty w naszych cegielniach, zawiera taką mieszaninę piasku z jałową gliną, że wypalona cegła kruszy się w palcach, a na miejsce budowy bywa dostarczana najczęściej już w połówkach, albo jeszcze drobniejszych kawalkach.

Według istniejących przepisów wszystkie cegielnie powinny przygotowywać w ten sposób materiał, żeby, po wypaleniu, cegła miała 12 cali długości, 6 szerokości i 3 grubości.

Tymczasem cegielnie łódzkie sprzedają cegłę o wymiarze nadzwyczaj różnym. Jedne wypalają cegłę na 11 cali, drugie na 10 1/2, a są nawet takie, których cegła dosięga zaledwie 9 1/2 cali.

W tym stosunku idzie jej szerokość i grubość.

Pospiesznie budującym przedsiębiorcom często nie może dostarczyć cegły jedna firma i dlatego udają się do kilku cegielni. Ztąd na placu

Abonenci, opłacając stosunkowo dużą sumę za korzystanie z telefonów, mają prawo żądać normalnego ich funkcyonowania.

Lecz cóż są winne telefonistki!

Zarząd telefonów powinien zrozumieć, że gospodarstwa oszczędnościowa kosztem zdrowia i sił pracowni telefonów, nie osiągnie dalekiej mety.

Kolosalne wpłaty za użytkowanie telefonów przy względnie małych wydatkach na utrzymanie tychże, dają możność zarządowi telefonów powiększyć ilość pracowni, by móżdż wnikać w warunki higieniczne swych pracowni, a mianowicie: usystematyzować godziny dyżurów, ewentualnie zmniejszyć, i dać możność korzystania z urlopów.

Summ cniquel

Na tem list się urywa, my od siebie możemy tylko dodać:

Zupełnie słusznie!

O wiecu uświadamiającym — a było takich sporo w Warszawie — następujące sprawozdanie wkłada Sienkiewicz w usta jednego z bohaterów swej powieści „Wiry”.

— Był tedy wiec uświadamiający. Panna Sicklewer to, mówię panem, Ciceró w spódnicy. Jak zaczęła uświadamiać rozmaite korniszony rodzaju męskiego i rozmaite sroki od lat czternaście, z których przeważnie składała się publiczność, to aż i mnie zrobiło się ciepło. Korniszony były brawo lub wołały „hańba”, gdy była mowa o rodzicach; sroki dostały wypieków i podrzucano je na krzesłach, tak jakby siedziały na szydłach i wszystko było jaknajlepiej. Zabierał głos pan Citronenduft, panna Gotower i jeszcze jakaś dziewczyna, rodem aż z Karsu, która, o ile słyszałem, nazywa się jakoś z grecka, czy z hiszpańska: Nieodtego. Dojrzałą publiczność ogarniał także zapal, a ja, choć Groński o tem wątpi, bawilem się, jak król. Bo widziacie panowie, ja w zasadzie nie mam przeciw uświadamianiu, nic. Owszem, owszem! Tylko, jestem tego zdania, że jak ma być wesoło to niech będzie prawdziwie wesoło. Po też, po kilku przemówieniach, wstałem, prosiłem o głos i oświadczyłem, że chcę wypowiedzieć wiersz na cześć zebrania. Zgodzono się i dostałem z góry brawo. Wtedy zaczęłem deklamować — wprawdzie, nie oryginalny poemat, ale moją trawestację bajki: „Raz swawolny Tadeuszek”. Ale nie długo tego było; pokazało się, że mój Tadeuszek okazał się tak swawolny, że był zaswawolny nawet i dla nich. Nie podobało się też i to, że patrząc na pannę Nieodtego, przymknąłem jedno oko. Poczęto wołać: milczel! fel! precz! to są kpiny! I tu moja bajka idealna poczęła się zmieniać w epos realne... Bo gdy w odpowiedzi na okrzyk: »to są kpiny« odpowiedziałem: »A wyście myśleli że co?« uczynił się jeden ryk: »za drzwil!« Pięćdziesiąt przynajmniej rąk uczerpiło się moich ramion i karku,

znajdują się cegły różnej wielkości, co przy budowie bardzo niekorzystnie oddziaływa na łączenie cegieł.

Ażby budownictwo miejscowe ustrzedz od katastrof, trzeba koniecznie rozciągnąć ścisły nadzór nad naszymi cegielniami, nakazać wyrób cegły jednej wielkości i stosownie do przepisów już istniejących, a zbadawszy materiał, oznaczyć, na jakie budowle można go używać. Jestem bowiem przekonany, że z tej gliny, którą znajdujemy dokoła Łodzi, można osiągnąć tylko bardzo słaby materiał budowlany, który bez ryzyka dałby się zastosować do kamienie nie wyższych, niż parterowych lub 1 piętrowych.

Drugą bardzo ważną kwestyą jest ta, aby budowniczemu nie było wolno przyjmować więcej robót nad tę ilość, której on może starannie dopilnować. U nas pod tym względem panują nienormalne stosunki.

Chcę to wytłumaczyć na cyfrach. W ubiegłym roku w Łodzi wystąpiono ze staraniami o wzniesienie 193 budowli. Z tych 157 planów podpisał nawet nie budowniczy, ale jakieś indywidualni, mające prawo „na prowadzenie robót”, reszta 38 planów przypada na wszystkich w mieście naszym zamieszkałych budowniczych.

Zachodzi więc jedno pytanie: Ile razy może być dziennie na placu budowlanym przyjmujący dozór nad temi budynkami, jeżeli naraz stawia ich 157 i to w różnych stronach tak rozległego miasta.

Gdyby taki pan na przejście z jednej budowli na drugą zużył 5 minut czasu i na obejrzenie robót tylko drugie 5 minut, to potrzeba

zrobił się barszcz, bili mnie, biłem ja. Nakoniec stoczyli mnie do sieni, z sieni na schody i na ulicę — a resztę panowie wiecie. Powtarzam po raz trzeci, że bawilem się, jak król.

Z SĄDÓW.

Rewizya dokonana w sklepiku spożywczym Hersza Frankenszteina, utrzymywanym bez patentu przy ulicy Olgińskiej pod № 12, wykryła w pokoju przyległym do sklepu kadz piwa zawierającą 15 wiader i postawioną na lodzie, w drugim zaś butelkę do połowy napełnioną 90-procentowym spirytusem i karafkę wódki. Jak wykazało badanie, F. zajmował się sprzedażą alkoholu.

Sędzia pokoju 2 rewiru skazał Frankenszteina za przekroczenie § 2 art. 1114 ust. o karach na 100 rubli kary lub 1 miesiąc aresztu, za przekroczenie zaś art. 1113 na 40 rubli kary lub 2 tygodnie aresztu.

— Kontroler akcyzy, dokonywając rewizyi w dystrybucyi Wilhelma Szyllera przy ulicy Średniej № 163, znalazł w pokoju przyległym do sklepu 34 pudełka po 100 i 3 pudełka po 250 sztuk nieobanderolowanych gilsz. Sprawę skierowano do sędziego pokoju 2 rewiru.

W sądzie Szyller tłumaczył się że gilszy te pozostały mu jeszcze z czasów przed wejściem w życie rozporządzenia o banderolowaniu gilsz; zachował je więc dla siebie, a nie na sprzedaż. Sędzia skazał Szyllera na 25 rubli kary lub 5 dni aresztu.

— W mieszkaniu Maryanny Nowickiej (Średnia 63) rewizya wykryła 1 but. 95-procentowego spirytusu pojemności $\frac{1}{40}$ wiadra, 4 but. $\frac{1}{40}$ i 77 butelek $\frac{1}{100}$ 90-procentowego spirytusu. Pociągnięta do odpowiedzialności przed sądem 2 rewiru Nowicka zeznała że zajmowała się sprzedażą spirytusu w celu zarabkowania.

Sędzia skazał ją na 20 rubli kary lub 5 dni aresztu.

— Przed sędzią pokoju 2 rewiru stał Rudolf Ratke, mieszkaniec wsi Stoki oskarżony o to, że jadąc wozem przez ulicę Średnią i chcąc wyminać inny wóz, najechał około domu № 113, na 6 letniego chłopca Stanisława Anioła i ciężko go pokaleczył.

Sędzia skazał Ratkego na 1 miesiąc aresztu.

— W fabryce Mozela i Izraitlina, robotnicy zrzucali towar z 4 piętra na podwórze. Jedna z bel spadła na głowę przechodzącego robotnika Romana Szulca i okaleczyła go dość ciężko w głowę.

Sędzia pokoju 2 rewiru skazał dozorcę robót Mojszę Prymakowa za niezachowanie środ-

ków ostrożności przy robocie na 1 miesiąc aresztu.

— Przed sędzią pokoju 2 rewiru stała Małgorzata Orzechowska, służąca, oskarżona o kradzież rzeczy z mieszkania pana swego Chila Gudkiewicza (Targowa № 16).

W sądzie O. zeznała, że pewnego razu, gdy stała w bramie domu, podeszła do niej jakaś kobieta, zaczęła z nią rozmawiać wypytywała, gdzie służy, a następnie zaproponowała jej by swego pana okradła. Orzechowska propozycyę odrzuciła.

Na drugi dzień, gdy państwa w domu nie było, przyszła nieznajoma do mieszkania C. i znowu zaczęła Orzechowską namawiać do kradzieży, mówiąc, że jej za skradzione rzeczy zapłaci, przyczem dodała że się nazywa Helena Kwasniewska i mieszka na ulicy Spacerowej (Bałuty).

O. zgodziła się w końcu na propozycyę, okradła państwa, a sama uciekła. Skradzione rzeczy znaleziono u Emilii Kopickej, zamieszkałej przy ulicy Zawadzkiej № 7.

Sędzia pokoju 2 rewiru po rozpatrzeniu sprawy skazał Orzechowską na 4 miesiące więzienia, Helenę Kwasniewską za namawianie do kradzieży na 9 miesięcy więzienia i Emilię Kopiczką za przechowywanie kradzionych rzeczy na 4 dni aresztu.

— Tenże sędzia pokoju skazał Szlamę Lanfera i Moryca Rozenblata, za dopuszczenie małoletnich do nocnej pracy w fabryce, na 25 rubli kary każdego.

(f)

— (h) Wczoraj zjazd sędziów pokoju rozpatrywał w drodze apelacyjnej sprawę Teodora Jane, dyrektora teatru „Urania”, oskarżonego o przechowywanie wódek bez banderoli.

Jane tłumaczył się, że w butelkach, znalezionych przez urzędników akcyzy, były zlewki rozmaitych wódek, nie zdanych do sprzedaży, że stały one w miejscu widocznym i że za nieporządku w bufecie odpowiadać winien zarządzający bufetem Stanisław Zięciakiewicz.

Zjazd tłumaczeń nie uwzględnił i zatwierdził wyrok pierwszej instancji, skazujący Teodora Jane na 75 rubli kary.

— Natan Frenkel, zaskarżył Gustawa Ryszaka, dzierżawcę „Grand hotelu”, że ten nie wypłacił mu 300 rubli za pośrednictwo.

Frenkel w pierwszej instancji sprawę przegrał, a wczoraj zjazd sędziów pokoju m. Łodzi, skargi Frenkela nie uwzględnił i przysądził na korzyść Ryszaka 20 rubli kosztów.

— 17 letni Czesław Drewnowicz, mieszkaniec Łodzi, oskarżony był o to, że, grożąc Adamowi Rakowi, przy ulicy Brzezińskiej trzymanym w ręce rewolwerem, skierowanym w głowę Ra-

byłoby mu 26 godzin na dobę, aby choć lotem błyskawicy mógł objąć to, co się tam dzieje. Ale taki pan nie zajmuje się zbyt gorliwie ani oględzinami, ani w kancelaryi rysunkami.

Jego kancelaryja—to szynk, gdzie przez cały dzień przesaduje, czekając na ofiary swego dobrodziejstwa...

Nazywają go bowiem Łódzcy obywatele dobrodziejem, dlatego, postaram się wyjaśnić.

Oto taki spekulant, którego opisałem na wstępie kroniki, przychodzi do budowniczego z prośbą o plan i dozór robót.

Budowniczy zaznacza, że wykończenie takiego planu wraz z dozorem robót kosztować będzie 1,000 rubli.

Spekulant, który najczęściej z niewiele większą kwotą zaczyna robotę, na taką propozycyę przystać nie może, więc za poradą pokątnego doradcy idzie do przedsiębiorcy, ten przerysowuje mu stary plan domu i z tym wysyła do szynku, gdzie już czeka nowokreowany budowniczy, mający prawo na prowadzenie robót, który z wielką usłużnością, uzyskawszy 25 rb. gotówką, podpisuje nowy plan. Plan ten następnie z magistratu wędruje po zatwierdzeniu do gubernii.

Ponieważ jest to plan przerysowany z zatwierdzonego już budynku — przeto rząd gubernialny, nie znajdując nic, coby uchybiało przepisom budowlanym, potwierdza go w zupełności.

Oto narodzenie się planu. Co się zaś dzieje z jego wykonaniem, to już wiecie ze wzmianek w „Rozwoju”.

Ażby tym nadużyciom zapobiedz, w dużych miastach są zorganizowane komisye estetycz-

ne, w skład których wchodzi przez budowniczych, jeszcze dwaj malarze, rzeźbiarz, profesor estetyki i t. p.

Dopiero plan, uznany przez nich za odpowiedni, idzie na drogę właściwą po zatwierdzenie!

Wówczas przerysowanie starego planu nie miałyby zastosowania, gdyż komisya estetyczna czuwa na tem, aby dom w mieście nie powtarzał się, lecz każdy z nich przynosił pewną oryginalną całość fasady i wyróżniał się od innych.

Jak dalece jeden model w Łodzi służył niegdys do budowy, dosyć zwrócić uwagę, że całe ulice są zabudowane jakby bliźniemi domami.

Budowle te przedstawiają tak wstępną widok, tak przysiębiająco oddziaływały na zwiedzającego miasto i tak ohydne pozostawiają wrażenie, świadczące o braku wszelkiego poczucia piękna, że o tem mówić nie trzeba, ani też udwadniać, iż nie powinny znajdować się na pierwszorzędnym ulicach w mieście.

Ale na to nic poradzić nie można, prócz zaznaczenia, że zła książka idzie na półki biblioteczne, i nikt do niej więcej nie powraca, kiedy nieestetyczny gmach często przez wielki kluje w oczy, i obniża estetykę miasta.

To też stworzenie instytucji, na wzór istniejących zagranicą, któraby czuwała nad poprawieniem budownictwa, pożądanem byłoby i u nas.

Nim jednak to nastąpi, trzeba by zwrócić się z prośbą do naszych panów budowniczych, aby zwracali na ten wielki przedmiot uwagę, a przytem dali się przekonać, że energiczne doglądanie

ka, zmusił go do poddania się rewizji, nie a znalazłszy przy nim pieniądze, zabrał towar, który Rak miał przy sobie.

Drewnowicz, puściwszy swą ofiarę, poszedł sprzedać towar na ulicę Wschodnią do Waseroweiga, gdzie go zatrzymano i oddano w ręce policji.

Drugi wydział karny sądu okręgowego piotrkowskiego skazał Drewnowicza na pozbawienie praw, przywilejów i 2 lata 8 miesięcy ciężkich robót.

KALENDARZYK TERMINOWY.

IMIONA SŁOWIAŃSKIE. Dziś Wysława. Jutro Wrocisława W poniedziałek Chwaliboga.

TEATR POLSKI. (Cegielniana nr. 63). Dziś „Pan Damazy” komedia Blizńskiego, (przedstawienie dla młodzieży szkolnej), po cenach najniższych. Początek o godz. 8 i pół po południu.

— Dziś „Lichwa mieszkaniowa”, komedia w 3 aktach Bernarda Shawa. Początek o godz. 8 minut 15 wieczorem.

— Jutro „Szczęście Franla”, komedia Włodzimiera Perzyskiego. (Przedstawienie popularne). Początek o godzinie 3 po południu.

— Jutro „Dom otwarty”, komedia M. Bałuchiego. Początek o godz. 8 min. 15 wieczorem.

— W poniedziałek „Jasełka”, odegrane przez dzieci pod kierunkiem Fr. Szmigielskiego (Ceny popularne). Początek o godzinie 7 min. 30 wieczorem.

TEATR „APOLLO.” Dziś (w teatrze „Apollo”, Konstantynowska 14) „Kryśka Leśniczanka”, występy operetki polskiej pod kierownictwem F. Fellńskiego. Początek o godz. 8 i pół wieczorem.

— Jutro „Ułan” (ceny niższe). Początek o godz. 8 po poł.

— Jutro „Wesoła wdówka.” Początek o godzinie 8 i pół wieczorem.

— W poniedziałek „Czar walca”. Początek o godz. 8 i pół wieczorem.

ZEBRANIA. Jutro (w lokalu Millera, Mikołajewska 40) o godz. 1 po poł., ogólne zebranie roczne czeladzi pończosznicy.

— W poniedziałek (w lokalu, Mikołajewska nr. 40) o godz. 8 wieczorem, ogólne zebranie roczne członków Tow. cyklistów-turystów

— W poniedziałek (w lokalu, Mikołajewska nr. 11) o godz. 6 wieczorem, zebranie członków Zgrom. majstrów krawieckich.

ODCZYTY. Dziś (w lokalu, Nowy Rynek 6) o g. 9 wieczorem, dr. Gelbard (z Warszawy) mówić będzie: 1) o stosowaniu rentgenografii do rozpoznawania chorób płuć i szcęk; 2) o zabiegach chirurgicznych przy zadowawczem leczeniu zębów.

— Jutro w sali Tow. krzewienia oświaty (Zawadzka 27) o godz. 4 po poł., dr. Miecz. Kaufman wygłosi odczyt „O Darwinizmie”.

CZYTAŃIA DLA DOROSŁYCH. Dziś (w lokalu „Jedności”, Piotrkowska 175) o godz. 7 wieczorem, czytania dla dorosłych „Zamorski Dyabeł”.

— Jutro (w sali Geyera, Piotrkowska 289) o g. 4 i pół po poł., „Obrona Częstochowy”.

— Jutro (w sali Poznańskiego, Ogrodowa 18) o g. 4 i pół po poł., „Urodzony Jan Dębóróg”.

robót nie przeszkodzi bynajmniej budynkowi.

Pomimo tak wielkiego ruchu budowlanego, jaki w tym roku zapanował w Łodzi, orga mieszkaniowa nieustaje. Speculanci-właściciele domów — podnoszą nieustannie komorne — a zarządy większych instytucji uparcie milczą...

Podnieśliśmy niedawno myśl, żeby urzędnicy kolei fabryczno-łódzkiej skorzystali ze swojej kasy przezorności i użyli tych pieniędzy na budowę mieszkań dla siebie, po wybudowaniu których, zwróciliby kasie emerytalnej pieniądze z zaciągniętej na hypotekę pożyczki Tow. kredytu miejskiego.

Rzecz niesłychanie ważna i zapewniająca duże korzyści dla samych urzędników, ale mimo to przebrzmiała, jak wiele innych.

Dziwna jakaś apatya pod tym względem panuje na kolei fabryczno-łódzkiej...

Apatya ta zamienia się tylko niekiedy w zgryźliwe szemranie podczas rozdawania gratyfikacji dorocznej.

Jeden z naszych reporterów spotkał się niedawno z kolejarzem w dobrej restauracyjce.

— Co, pan tu? Dawno pana nie widziałem. Cóż to za święto! Wygrałeś pan zapewne na premiówce?

— Nie, ale doszła mnie piękna gratyfikacja...

— Pierwszy raz słyszę zadowolonego człowieka na kolei fabryczno-łódzkiej z gratyfikacji. Czy tak sumiennie rozdzielono ją pomiędzy urzędników?

— Najsumienniej — brzmi odpowiedź — dostałem 60 złotych...

Sylf redakcyjny notuje w wypadkach bieżących...

— Jutro (w szkole Gazowni, Spacerowa 34) o godz. 4 i pół „Za chlebem”.

BALE. Dziś (w sali Grand Hotelu) Bal na kolonie letnie chrześc.

— Dziś (w sali koncertowej Vogla) bal maskowy na korzyść kasy wsparć Stow. majstrów przemysłu włóknistego.

— W poniedziałek (w sali koncertowej Vogla, ulica Dzielna) bal kuchmistrzów na korzyść „Gniazda” Tow. opieki nad dziećmi. Początek o godz. 9 wieczorem.

LUTNIA. Jutro (w lokalu własnym, Piotrkowska nr. 108) „Podwieczorek taneczny” Tow. śpiewaczego „Lutnia” dla członków i wprowadzonych gości. Początek o godz. 8 po poł.

ARFA. Dziś (w lokalu własnym Nawrot nr. 23) wieczornica Tow. śpiewaczego „Arfa” ze współudziałem Tow. muz.-dram. „Harmonia” dla członków i wprowadzonych gości. Początek o godzinie 8 i pół wieczorem.

LIRA. Dziś w lokalu własnym (Mikołajewska nr. 11) Bal maskowy Tow. rzemieśln. śpiewaczego „Lira” dla członków i wprowadzonych gości. Początek o godz. 9 wieczorem.

ZABAWY. Dziś (w lokalu własnym, Piotrkowska nr. 120) zebranie towarz. z tańcami Stow. prac. przemysłowo-handlowych gub. piotrkowskiej dla członków i wprowadzonych gości. Początek o godzinie 8 i pół wieczorem.

— Dziś (w Białej sali Manteuffla) zabawa łódzkiego konsulatu warsz. Tow. cyklistów dla członków i wprowadzonych gości. Początek o godz. 9 wieczorem

— Dziś (w lokalu własnym, Nowy Rynek nr. 6) zabawa Stow. majstrów fabr dla członków i wprowadzonych gości. Początek o godz. 9 wieczorem.

— Dziś (w lokalu własnym, Widzewska 73) zabawa Koła pracowników kolejowych dr. żel. fabr.-łódzkiej dla członków i wprowadzonych gości.

— Dziś (w lokalu stowarz. „Philadelphia”, Widzewska 139) zabawa taneczna Stow. selfaktor-majstrów dla członków i wprowadzonych gości.

— Dziś (w sali koncertowej, Zawadzka 22, Batory) wieczór taneczny chóru polskiego przy kościele Wnieb. N. M. Panny, dla członków i wprowadzonych gości. Początek o godz. 8 i pół wieczorem

— Dziś (w lokalu „Harmoni”, Południowa 36) wieczornica chóru sumowego przy kościele św. Józefa. Początek o godz. 8 i pół wieczorem.

— Dziś (w sali przy kościele św. Anny) zabawa taneczna Stow. robotników chrześcijańskich 3-go Koła w Łodzi przy kościele św. Anny, dla członków i wprowadzonych gości. Początek o godzinie 7 wieczorem.

ZE STRAŻY. W poniedziałek o godz. 7 wieczorem, ćwiczenia sygnalowe I i III oddziału łódzkiej straży ogólnowej ochotniczej w domu rekwizytowym III oddziału.

KRONIKA.

(h) **W sprawie parafii na Widzewie.** Z powodu zapytań, w jakiej fazie jest sprawa urządzenia parafii na Widzewie, zwróciliśmy się z prośbą do ks. kanonika Karola Szmidla, proboszcza parafii św. Krzyża, o udzielenie nam informacji.

— Podział gratyfikacji na kolei fabryczno-łódzkiej zrobiono uczciwie!

— Czy aby na pewno? — pyta się redaktor reportera.

— Jak najpewniej, mówił mi p. X.

Dziwny dzień nastał na świecie. Prędzej można byłoby się spodziewać, że słońce będzie wschodzić na zachodzie, niż tego, że gratyfikacja na kolei zostanie sprawiedliwie rozdana.

Postęp widoczny w kulturze...

Czasami i ślepa kura znajdzie ziarno!

I wilk niekiedy pości... gdy mu się nie nawinie pod pazury...

Można było się spodziewać, że z gratyfikacją stało się to, co ze ślepą kurą i poszczącym wilkiem!

Uplynęły tak dwa dni.

Wtem dzwonek telefoniczny.

— Redaktorze! Bóg zapłać za artykuł: „Sprawiedliwy podział gratyfikacji na kolei”...

Ironia szalona brzmi w głosie.

— Co takiego?

— Dostałem trzy ruble! Polcie tłuste wysmarowały się jeszcze bardziej słoniną, a chudeuszom przeznaczono łebki śledziewe!

— Bo i czegoś grymasicie. Dbają o waszych dusz zbawienie! Żeby was anioł dzielił i aptekarskich wag do tego używał, jeszcze mielibyście pretensje...

— My? Przecież to do nas mają pretensje, ale nasi wierzyciele, przed którymi drzwi się nie zamykają.

— Potrzebujesz pan oddać gratyfikację.. przecież gratyfikacja nie dla was, urzędników-chudeuszów, ona dla nas, waszych bankierów, co biorą 5% na miesiąc.

Otóż dowiadujemy się, że sprawa ta jest na pomyslniej drodze. W d. 22 grudnia r. z. ks. kanonik Szmidel otrzymał, urzędowe wezwanie z konsystorza, aby wziął udział w tej sprawie jako delegat w zebraniu parafialnem, które jednakże dopiero wtenczas będzie zwołane, kiedy magistrat łódzki zawiadomi, że otrzymał na to pozwolenie władz.

Zdaniem ks. kanonika Szmidla, niezbędne jest utworzenie nowej parafii w tej dzielnicy miasta, znacznie oddalonej od kościoła parafialnego św. Krzyża, wobec braku dostatecznej posługi duchownej, w chwilach zajęć księży prefektów, którzy mieszkają na Widzewie. Dlatego więc, ze strony miejscowego proboszcza nie tylko nie ma żadnych przeszkód, ale przeciwnie, mieszkańcy liczyć mogą na jego poparcie.

(h) **Kancelarya parafii św. Stanisława Kołki** czynna jest od d. 1 stycznia r. b. Mieści się przy tymże kościele.

(x) **Z bractwa „Zywego Różańca.”** Jutro w kościele św. Krzyża o godz. 12 i pół w południe, odprawione będzie uroczyste nabożeństwo do św. Agnieszki, jako patronki dziewic należących do bractwa Zywego Różańca, przy udziale wszystkich członków tegoż bractwa.

(—) **O język polski.** Na mocy wydanych przepisów, protokoły uchwał zebrań gminnych mogą być tłumaczone z języka urzędowego na język polski i równorzędnie z urzędowemi umieszczane w księgach gminnych. Do zapisywania uchwał gminnych drukarnie gubernialne dotychczas sporządzały specjalne księgi z rubrykami wyłącznie w języku rosyjskim. Z tego powodu niektóre gminy zaczęły się domagać, aby w książkach takich drukowano jednocześnie rubryki do przekładu uchwał na język polski.

(h) **Kontrola cechowe.** W różnych miejscowościach naszego kraju zgromadzenia cechowe dopuszczały się nadużyć przy wydawaniu świadectw cechowych czeladniczych i majstrowskiich. Z tego powodu świeżo wyszło rozporządzenie, ażeby asesorowie cechowi zaprowadzili i utrzymywali księgi kontroli, do których w języku rosyjskim wpisywani być mają przybywający, ubywający i wyzwalani na czeladników lub majstrów terminatorzy i czeladnicy. W kontrolach tych wymagany jest podpis ucznia, wstępującego na praktykę. Czy zamiast podpisu małoletniego terminatora (często nawet niepiśmiennego) nie byłby właściwszym podpis jego rodziców lub opiekunów? Wogóle, czy zamiast obciążać asesorów temi kontrolami, nie byłoby prostszem zobowiązać ich, żeby dopilnowali — pod własną odpowiedzialnością — zapisywania nowowstępujących uczniów do ksiąg cechowych? Nie księgi asesorów, ale księgi cechu są podstawą do wyzwolenia termi-

— Col... Dajesz mi pan tylko 15 rubli? Czy to cała gratyfikacja? — wrzeszczy dalej nasz bankier.

— Tak, tak, kochany panie Salomonie, to cała gratyfikacja.

— Nie zawróć pan głowy! Pański kolega ma 60 rubli pensji, tyle, co i pan, i dostał 40 rubli, a pan miałbyś dostać 15? Ja na panu nie będę stratny, dopłać pan jeszcze 25 rubli.

A jednak, jak słychać, częste były podobne wypadki przy tegorocznem rozdawaniu gratyfikacji.

Aby tych niesprawiedliwości unikać, mniemam, że najlepiej byłoby na przyszłość zastosować taki system, aby gratyfikacje rozdawać w stosunku do pobieranych pensyj. Wszyscy urzędnicy powinni dostać jednakowo, o ile starczy: albo pół miesięcznej pensji, albo ćwierć, ale już bez różnicy...

I ten podział będzie niezupełnie sprawiedliwy, bo mniej pobierający pensji powinien większą dostać gratyfikację, smarowany dobrze — mniejszą. Ale Bóg z nimi.

Gdyby chociaż taki system zastosowano, byłaby pewna miara równego nagradzania pracujących w jednej instytucji, której stanowią całkowity organizm.

Boć kolej,—to mechanizm zegarkowy, gdzie zarówno tryb, jak i jeden ząbek trybu ma takie samo doniosłe znaczenie. Gdy się ząb wyłamie, cały tryb staje się nieużytecznym.

Sprawiedliwość, — piękna rzecz... Dążmy do tego, abyśmy z niej koronę na swoją skroń włożyli!

natora na czeladnika. Jeżeli uczeń figurować będzie w kontrolach asesorskich, ale nie będzie zapisany jako terminator do ksiąg cechowych, to nie będzie uważany za terminatora i nie może być wyzwolony na czeladnika.

Jakaż więc korzyść przyniesie mu kontrola? Chyba, że ma to być właśnie kontrola działalności samychże asesorów, stwierdzana podpisami uczniów (?!). Byłby to jeszcze jeden kwiatek działalności biurokratycznej, zrzekającej się nawet osławionego prestiżu (uroku) władzy, który powinien asesora otaczać wobec zgromadzenia cechowego. Boć przecież cech nie będzie się poczuwał do odpowiedzialności za to, co asesora do swoich ksiąg wpisywał bez udziału cechu.

(a) **Jubileusz.** W środę znany powszechnie w mieście naszym dr. Ludwik Przedborski obchodził 25 lecie pożycia małżeńskiego.

Jubilatem, którzy doczekali srebrnego wesela, nadsyłało zewsząd serdeczne życzenia.

(a) **Osobiste.** Kierownik laboratorium miejskiego dr. Stanisław Bartoszewicz powrócił z kongresu przyrodników w Moskwie.

— Świeżo mianowany naczelnik wydziału żandarmerji powiatu łódzkiego i łaskiego, rotmistrz Leontowicz, przybył do Łodzi i objął swoje obowiązki.

(a) **Z Tow. pomocy pracowników przemysłowo-handlowych.** W czwartek na posiedzeniu zarządu tej instytucji, załatwiono sprawy następujące:

Stwierdzono, że biblioteka powiększyła się skutkiem nabycia nowych dzieł przez wydział biblioteczny, jak również ofiarowania przez jednego z członków Stowarzyszenia; liczba osób korzystających z biblioteki stale wzrasta.

Wydział wyszukiwania pracy obsadził w ostatnim czasie kilka posad i otrzymał znów kilka zaofiarowań na posady, na które przedstawił już odpowiednich kandydatów. Stwierdzono z zadowoleniem, że obecnie coraz częściej zarówno firmy miejscowe jak i zamiejscowe zwracają się z zapotrzebowaniem do wydziału.

Kursy wieczorowe mają coraz liczniejszych słuchaczy, wskutek czego utworzono kilka nowych kompletów; dalsze zapisy członków na kursy przyjmują się w poniedziałki i czwartki od godziny 7 wieczorem.

(a) **Towarzystwo Krzewienia oświaty.** Zarząd Towarzystwa Krzewienia oświaty zwołuje w d. 30 b. m., o godz. 4 ej po południu, w lokalu pracowników handlowych (Długa 45) ogólne zebranie, na którym odczytane będzie sprawozdanie zarządu, oraz sekcji: czytelnianej, uniwersytetu powszechnego i żargonowej; rozważane będzie sprawozdanie kasowe i budżet na rok 1910, wreszcie dokonany będzie wybór członków zarządu i komisji rewizyjnej.

Gdyby z jakichkolwiek przyczyn zebranie to nie odbyło się, drugi termin wyznaczono na d. 13 lutego r. b. w tymże samym lokalu.

(a) **Towarzystwo prawnicze.** Na wczorajszym zebraniu łódzkiego oddziału Towarzystwa prawniczego, z powodu małej liczby obecnych członków, rozpatrywaną była tylko kwestya, dotycząca uznania i uprawnień dziecka naturalnego. Referentem był adwokat przysięgły p. Antoni Żelazowski. W dyskusji zabierali głos adwokaci: Moszkowski, Kozłowski, Hermanowski, Rosman i Żelazowski. Niektórzy z nich byli zdania, że dzieci takie powinny być uprawnione za pomocą wyroku sądowego; inni twierdzili, że dostateczny jest akt notaryalny. W konkluzji uznano za pewniejsze połączenie obu sposobów, zabezpieczające lepiej na wypadek sporów w przyszłości.

Rozważenie innych spraw, objętych porządkiem dziennym, odłożono do następnego zebrania.

(a) **Łódzki oddział Towarzystwa Kultury Polskiej** otrzymał zapewnienie, wyrażone przez bawiącego tutaj Aleksandra Świętochowskiego, że zarząd Centralny w Warszawie przyrzekł nadsyłać do oddziału wszystkie kwartalniki i tygodniki nadchodzące z Galicyi, po tygodniowym lub dwutygodniowym użytkowaniu na miejscu.

W ten sposób wzbogacać się będzie czytelnia i biblioteka publiczna tutejszego oddziału Towarzystwa.

(b) **Ze zgromadzenia majstrów koszykarskich.** We wtorek, d. 25 b. m. o g. 3 po poł., przy ulicy Nawrot 4, odbędzie się zebranie członków zgromadzenia majstrów koszykarskich.

(x) **Zebranie ogólne.** Zarząd stowarzyszenia spożywczego „Zjednoczenie“ zwołuje ogólne zebranie członków na dzień jutrzejszy, to jest 23 stycznia r. b. o godzinie 9 rano przy ulicy Grabowej № 30.

W razie nieprzybycia dostatecznej liczby członków, odbędzie się w następną niedzielę, to jest dnia 30 stycznia i bez względu na liczbę przybyłych będzie prawomocne.

(h) **Ze zgromadzenia majstrów rymarskich.** Dnia 23 b. m. o g. 3 po poł., przy ul. Piotrkowskiej № 243, odbędzie się zebranie majstrów rymarskich.

(h) **Komitet dla zwalczania fałszyfikatów.** W Petersburgu zawiązał się komitet dla zwalczania fałszyfikatów produktów spożywczych. Do komitetu tego z Łodzi został delegowany dr. Bartoszewicz, zarządzający laboratorium miejskim. Po otrzymaniu instrukcji dr. B. przystąpi do zorganizowania w Łodzi oddziału.

(h) **Wyniki badań produktów spożywczych.** Laboratorium miejskie zbadało przedstawione przez I cyrkul policyjny produkty spożywcze: mleko, masło, sery. Analiza doprowadziła do przekonania, że na 20 prób z ul. Średniej, 12 jest niezdatnych do użytku; na 30 próbach ze Starego Miasta, 15 niezdatnych; z 15 prób, nadesłanych z V cyrkulu, 7 uznano za niezdatne. Analiza z innych cyrkulów wykazuje niezdatność produktów spożywczych do 50 proc.

(x) **„Jasełka“.** Cieszące się wciąż niesłabnącem powodzeniem „Jasełka“ zorganizowane przez proboszcza parafii Nowe Chojny ks. Hermana v. Schmidta, a wyreżyserowane przez p. Franciszka Szmigielskiego, powtórzone będą jutro dwa razy w sali jadalnej fabryki Towarzystwa akc. Leonhardt, Woelker i Girhardt. Przedstawienie popołudniowe rozpocznie się o godzinie 3 po poł.; wieczorowe o godzinie 7 wieczorem.

W nadchodzący poniedziałek, dnia 24 b. m., „Jasełka“ odegrane zostaną w teatrze polskim przy ulicy Cegielińskiej. Początek widowiska o godzinie 8 m. 15 wiecz. Ceny popularne. Dochód z tych przedstawień przeznaczony został na sprawienie dzwonów do kościoła parafialnego Przemienienia Pańskiego na Nowych Chojnach.

(x) **„Terra“.** W widowni „Terra (Benedykta 1) wystawiono wspaniałą serję, przedstawiającą znane ze swej malowniczości i licznie odwiedzane przez turystów wybrzeża Norwegii.

Podziwiamy tutaj płonącą zorzę północną, słynne fjordy, potężne wodospady, olbrzymie kry na morzu, a wszystko to owiane poezją tęsknoty, właściwą krainom północnym.

(a) **Fatalny upadek.** Wczoraj wieczorem, dyrektor Towarzystwa ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków, p. Jan Świetlik, uległ fatalnemu wypadkowi. Przechodząc około domu № 3 na ulicy Średniej—upadł i złamał lewą nogę. Po udzieleniu pierwszej pomocy przez lekarza, odwieziono chorego na kurację do mieszkania.

(f) **Napad.** Na przechodzącego wczoraj wieczorem szosą pabianicką robotnika Stefana Niemojskiego napadło 4 ch drabów i dotkliwie go pobili, poczem zniknęli w ciemnościach. Napad na Niemojskiego zdarza się już po raz trzeci. Za przyczynę N. podaje nienawiść ku niemu, datującą się jeszcze z okresu ruchu wolnościowego.

(h) **Kradzieże.** Wydział śledczy został zawiadomiony o kradzieżach: W sklepie Filipa Zimmermana przy ulicy Miłsza Nr. 30, złodzieje zabrali towaru na sumę 180 rb — Z poddasza domu Nr. 35 przy ulicy Zawadzkiej skradziono bieliznę Zofii Dobrzyńskiej.

(p) **Ogólnemu osłabieniu** wczoraj uległy cztery osoby; jedną z nich odwieziono do szpitala Poznańskich, jedną do mieszkania na ul. Brzezińskiej. Wszystkim czworgu lekarze Pogotowia udzieliłi doraźnej pomocy.

(p) **Otruć.** W więzieniu przy ul. Miłsza nr. 29 Mikołaj Smiraow, lat 30 dozorca więzienia, usiłował otruć się karbolem. Energiczną pomocy udzielił mu lekarz Pogotowia i pozostawił go w ciężkim stanie. Przyczyna tego rozpaczliwego kroku nieznaną.

(p) **Bójka.** Dziś w nocy około godz. 12 mieszkańcy domów przy rogu Władzowskiej i Zarzewskiej zanępkowali się hałasem ulicznym; to gromada ludzi nieznanych w bóje wzajemnie się poraniła nożami. Zanim nadjechało Pogotowie, wszyscy się rozbiegli.

(a) **Schwytanie złodzieiów.** Policya schwytala na gorącym uczynku trzech nieletnich złodzieiów: 11-letniego Franciszka Wyrażnego, 13-letniego Bolesława Maja i 16-letniego Antoniego Kowalskiego, którzy, rozbijwszy wystawę w sklepie przy ulicy Nowo Zarzewskiej nr. 13, skradli różny towar galanteryjny. Obawilowo aresztowanych, wkrótce, jako niepełnoletnich, wypuszczono na wolność, a sprawę skierowano do sądziego śledczego II rewiru m. Łodzi.

— Aresztowano Emmę Magler, służącą, która 30 grudnia r. z zabiła ubrańce swej pani, Odyńcowej, zamieszkałej przy ul. Karola nr. 26 i uciekła. Sprawczynią kradzieży odesłano do sądziego pokoju 12 rewiru m. Łodzi.

(b) **Listami gończemi** poszukuje Sądziego pokoju XII rewiru m. Łodzi Juliusza Jaspersa, mieszkańca Wilebska, oskarżonego o roztworzenie.

(a) Szkoły elementarne w Radogoszczu.

W uzupełnieniu wiadomości o zaprojektowanem otwarciu 8 iu szkół początkowych w Radogoszczu, nadmieniamy, że na zebraniach wioskowych w Żubardziu i Radogoszczu koloniści postanowili otworzyć po dwie szkoły w wymienionych miejscowościach. Na pomieszczenie tych szkół wynajęto w domach prywatnych lokale, które oddane będą do użytku w dniu 1 lutego r. b. Czwarta szkoła w Żubardziu otwarta zostanie nieco później, z powodu braku lokalu. Otwarcie pozostałych czterech szkół ulegnie opóźnieniu, gdyż natrafia na poważne trudności.

(x) **Ze Zgierza** otrzymaliśmy okólnik, zawiadamiający o otwarciu tam z początkiem stycznia r. b. biura architektoniczno-budowlanego pod firmą Bracia Beurton (dypl. inż. arch.), dawniej A. Beurton.

(x) **Z Pabianic.** Dziś odbędzie się tu w sali Domu ludowego uroczyste otwarcie Towarzystwa „Lutnia“. Koncert rozpocznie się o godzinie 8-jej wieczorem. Po wyczerpaniu programu muzycznego odbędzie się wspólna biesiada w sali Hegenbarta. Oczekiwany jest duży zjazd delegatów pokrewnych towarzystw.

(a) **Samochody w okolicy.** Donosiliśmy przed kilku tygodniami, że kursujące pomiędzy Łęczycą i Kutnem samochody z powodu poważnych uszkodzeń odesłano do naprawy do Belgii i skutkiem tego komunikacja uległa przerwie. Obecnie uruchomiono już jeden samochód, a za kilka dni ma być puszczony w ruch drugi samochód ulepszony.

(a) **Pies wściekły.** We wsi Modlica, gminy Gospodarz, pow. łódzkiego—pies wściekły, należący do właściciela Józefa Gajdy, pokosał 11-letniego syna tegoż, Wacława, którego niezwłocznie odesłano na kurację do lecznicy dra Palmirskiego w Warszawie. Pies wściekły uciekł niewiadomo dokąd; z tego powodu wsi okoliczne są zanępkowane.

SZTUKA I PIŚMIENICTWO.

(x) **Teatr.** Jutro o godzinie 3 ej po południu widowisko popularne, na którym odegrana będzie wyborna komedya W. Perzyńskiego pod tytułem „Szczęście Frania“, wieczorem zaś o godzinie 8 1/4 „Dom otwarty“ M. Bałuckiego.

— W poniedziałek przedstawione będą przez dzieci pod kierunkiem p. Szmigielskiego „Jasełka“ „Gwiazda Betleemska“.

— W próbach: „Ryszard III ci“ i „Aktorki“ najnowsze komedye S. Krzywoszewskiego, które pod reżyserją p. Mielewskiego dane będą we wtorek, d. 25 b. m. na budowę teatru.

RAUTY I ZABAWY.

(f) **Wieczór taneczny.** W dniu 29-ym b. m. w lokalu Towarzystwa śpiewaczego „Lira“ łódzki oddział Towarzystwa esperantystów urządza „Wieczór taneczny“ dla członków i wprowadzonych gości. Bufet na miejscu.

(x) **Zabawa.** Dziś, w sobotę, dnia 22 b. m., zarząd Stowarzyszenia robotników chrześcijańskich 3 Koła w Łodzi przy kościele św. Anny, urządza zabawę taneczną na sali przy tymże kościele dla członków i ich rodzin. Początek zabawy o godzinie 7 wiecz., koniec o godz. 5 rano.

(x) **Z „Harmonii“.** Od dziś za tydzień, w sobotę dnia 29 b. m., T-stwo muzyczno-dramatyczne „Harmonia“ w lokalu własnym przy ulicy Południowej № 36, urządza skromny wieczorek bawienny dla członków swych i wprowadzonych gości, urozmaicony produkcjami artystycznymi i tańcami. W dniu zaś 5 lutego w tymże Towarzystwie odbędzie się bal kostyumowy bibulkowy na zakończenie karnawału.

Ostatnia poczta.

— Na posiedzeniu galicyjskiego sejmku, wśród obrad nad budżetem, ukraińiec Staruch wystąpił z ostrą krytyką urzędowania starostów, a niektórym sądom zarzucił stronniczość. Dalej dowodził on, że liczba gimnazyów z językiem wykładowym

ruskim jest za mała, że do szkół ludowych nauczyciele polscy wprowadzają szowinizm wszechpolski. Znaczną część mowy poseł Staruch poświęcił polemice ze stronnictwem staroruskiem. Mówił wiele o organizmie narodu, i kończąc mowę, wyraził nadzieję, że «organizm ruski zniszczy wszystkie plugastwa».

Posel Battaglia bronił Koła polskiego w Wiedniu; zapewniał, że Koło polskie nie porzuciło polityki wolnej ręki, że więc nie związało się z żadnym stronnictwem w radzie państwa. Rok 1910 ma przynieść — mówił Battaglia — ważną zmianę w konstytucyi austriackiej. Ze zmiany regulaminu, uniemożliwiającej obstrukcyę w radzie państwa, Koło polskie powinno skorzystać w celu uzyskania rozszerzenia autonomii Galicyi.

Obrady nad budżetem będą ukończone w poniedziałek.

— Gazeta „Hamburger Nachrichten” zamieściła urzędowe oświadczenie Stanów Zjednoczonych, dotyczące propozycyi wykupu i neutralizacji kolei mandżurskich. Okazuje się, że Stany obciążają przy swej propozycji. Oświadczenie brzmi: „Zanim Japonia da odpowiedź na propozycję Ameryki, uplynie zapewne parę miesięcy. Przed otrzymaniem tej odpowiedzi, trudno sądzić o jej treści. Jesteśmy jednak przekonani, że nawet na wypadek, gdy Rosya i Japonia odrzucą naszą propozycję, opinia całego świata będzie po stronie Ameryki. Wszyscy będą tego zdania, że Rosya i Japonia chcą dlatego zatrzymać swoje koleje, żeby przeszkodzić polityce drzwi otwartych i ciągnąć korzyści z handlu tylko dla siebie».

— Ze źródeł francuskich donoszą, że Japonia przesuwając swoje wojska w Mandżurii ku granicy chińskiej. Ten ruch wojska ma podobno na celu wywarcie nacisku na Chiny w sprawie wykupu i neutralizacji kolei mandżurskich.

— Wiedeńska „Zeit” podaje wiadomość o artykułach prasy japońskiej, oświadczających, że jeżeli Niemcy będą popierali projekty Ameryki w Mandżurii, to Japonia bez wahania zajmie port niemiecki Kiao-Czau w Chinach.

— W Londynie otwarto pierwszą seryę aukcyjnej sprzedaży wełny kolonialnej. Do sprzedaży dostarczono 8500 k. wełny, mianowicie australijskiej 6700 k., nowo-zelandzkiej 1100 k., kapskiej 700 k. Cofnięto 300 k. Gatunek wełny dobry. Nastrój rynku mocny pod wpływem ożywionego popytu na lepsze gatunki. Cena czystej wełny 12 do 24 p., brudnej 5 do 14 1/2 p.; merynosowa — bez zmiany; merynosowa podniosła się o 5 do 10%.

TELEGRAMY.

Petersburg, 21 stycznia (P.) Najwyższym ukazem przedłużono działalność postanowienia o ochronie nadzwyczajnej w Petersburgu i gubernii petersburskiej do d. 21 lipca 1910 r.

Tokio, 21 stycznia (P.) Wczoraj wieczorem posłowi amerykańskiemu wręczono odpowiedź Japonii na żądanie Kocksa neutralizacji kolei mandżurskich. Odpowiedź treściwa zawiera odmowę uwzględnienia propozycji z różnych przyczyn, z których najważniejsza, że propozycja jest niekorzystna dla Japonii, nie może zapewnić korzyści Chinom i nie zmieni położenia handlowego w Mandżurii, gdzie Japonia starannie dotrzymuje zobowiązania otwartych drzwi i jednakowej protekcyi. Utrzymuje się mniemanie, że odpowiedź zawarto w wyrażeniach pełnych uczuć przyjaźni bez zbytnej argumentacji.

Londyn, 21 stycznia (P.) Do biura Reutersa donoszą z Tokio: Z kół półurzędowych korespondencji dzienników otrzymali zaprzeczenia pogłosek o rzekomo naprzeczonych stosunkach pomiędzy Rosją a Japonią. Przed otrzymaniem z Petersburga, Berlina i Londynu tych zaprzeczeń, w Japonii nie było można zaznaczyć wzajemnych przyjaznych stosunków z Rosją. Urzędnik ministerium spraw zagranicznych, potępiając autorów pogłosek, oświadczył, że pogłoski pochodzą ze źródeł, które starają się naruszyć dobre stosunki pomiędzy Rosją a Stanami Zjednoczonymi.

Londyn, 21 stycznia (P.) W kopalniach węgla marionskich w hrabstwie Durham kilkuset strajkujących robotników usiłowało zawładnąć składem węgla i obrzucili kamieniami 80-ku policyantów, którzy chcieli ich odeprzeć. Policyanci dali salwę i zranili sześciu górników. Mimo to robotnicy w dalszym ciągu obrzucali policyantów kamieniami i wielu z nich poranili.

Petersburg, 21 stycznia (P.) Główny zarząd do spraw rolnictwa wniósł do rady ministrów projekt prawa o uprawie winnicy.

Odesa, 21 stycznia (P.) W admiralicyi rosyjskiego Tow. handlu i komunikacyi parostatkowej, wskutek uwolnienia 6 robotników — kowali, zastrajkowali robotnicy wszystkich oddziałów w liczbie przeszło 550.

Rostów nad Donem, 21 stycznia (P.) Otwarto zjazd przedstawicieli południowych komitetów giełdowych w sprawie zmiany taryf na przewóz zboża.

Kuszką, 21 stycznia (P.) Na zachodzie ukazała się duża lśniąca kometa z długim ogonem.

Piotrków, 21 stycznia (Wł.) Zmarł tutaj dziś w nocy naczelnik Łódzkiej dyrekcji naukowej Sazanow.

Ateń, 21 stycznia (P.) Minister skarbu ogłosił, w imieniu rządu, protest przeciw wyrażonemu przez liczne gazety projektowi zwolnienia zebrania narodowego, dowodząc, że urzeczywistnienie tej myśli wywołałoby niebezpieczeństwa i przeszkodziło wprowadzeniu w czyn zamierzonych reform.

Teheran, 21 stycznia (P.) Rachim-chan rozpoczął rokowania o poddanie się Efremowi.

Tokio, 21 stycznia (P.) Związek prasy japońskiej ngaszczał wczoraj na bankiecie posłów: rosyjskiego, angielskiego, Stanów Zjednoczonych i francuskiego. W toastach podnoszono, że zadaniem prasy jest pomagać do usunięcia nieporozumień, różniących narody.

Nowy York, 21 stycznia (P.) Według wiadomości z Pekinu, Japonia nieurzędownie zawiadomiła rząd chiński, że wraz z Rosją ma zamiar odrzucić projekt amerykański co do neutralizacji kolei mandżurskich i że na Chiny spada odpowiedzialność za projekt, który w stosunku do Japonii jest aktem nieprzyjaznym.

Kraków, 22 stycznia (Wł.) Magistrat odrzucił plany rusztowania panoramy bitwy pod Grunwaldem, projektowanej przez Jana Stykę w barbakanie bramy Floryjańskiej.

Kraków, 22 stycznia (Wł.) Na stacji Czerna, pociąg, idący z Krakowa do Lwowa, najechał na wózek z rodziną urzędnika. Ojciec i woźnica zabici na miejscu; matka z dzieckiem ciężko poranieni.

Kraków, 22 stycznia (Wł.) Otrzymałszy zły stopień trzynastoletnia uczennica szkoły ludowej, Halacińska, wyskoczyła przez okno i zabiła się na miejscu.

DZIEŃNE.

Petersburg, 22 stycznia (P.) Na mocy Najwyższej zatwierdzonego w dniu 14 b. m. zdania rady ministrów, Petersburska Agencya Telegraficzna przechodzi ze składu instytucyi ministerium skarbu pod zarząd rady ministrów. Jednocześnie Najwyższej zatwierdzono projekt nowej organizacyi Agencji.

Ogólny kierunek sprawami jej pozostaje w ręku rady, złożonej z dyrektora zarządzającego i drugiego dyrektora, mianowanych przez prezesa rady ministrów, oraz zarządzającego oddziałem handlowym, mianowanego przez ministra skarbu po porozumieniu z ministrem handlu.

Paryż, 22 stycznia (P.) Poziom wody w Sekwanie znacznie się podniosł. Bulwary w wielu miejscach podmyte. Podniesienie się poziomu wody w Rodanie również wyrządziło mnóstwo szkód w miastach nadbrzeżnych. W Lionie, morga, zbudowana na tratwie, uniesioną została przez wodę. Tratwa uderzyła o wylot mostu. Kilku ludzi utonęło.

Londyn, 22 stycznia (P.) Godz. 2 pp. Wybrano unionistów 184, liberalnych 158, z partyi robotniczej 32, nacyonalistów 58. Unioniści zyskali 82 mandaty, liberalni 9, partya robotnicza 1 mandat.

Z ostatniej chwili.

Berlin, 22 stycznia (Wł.) Rząd pruski nie ma zamiaru wnieść podczas obecnej sesyi sejmowej żadnej ustawy przeciwpolskiej. Głównym powodem jest to, że Bethmann Hollweg nie jest zupełnie pewien poparcia konserwatystów, którzy na razie mogliby się nieco krępować z powodu poparcia, jakiego doznali od Koła polskiego przy reformie finansowej.

Berlin, 22 stycznia (Wł.) Prasa niemiecka żywo omawia odwołanie rosyjskiego ataché woj-

skowego z Wiednia, pułkownika Borszczenki, będące w związku z aresztowaniem w Wiedniu urzędnika arsenału wiedeńskiego za wykradzenie tajemnicy konstrukcyi nowego austriackiego materiału wybuchowego dla artyleryi.

Berlin, 22 stycznia (Wł.) Prasa niemiecka omawia wczorajsze wywody w sejmie socyalisty Liebknechta, który twierdzi, że posiada w ręku wiele sfałszowanych sprawozdań Rakowskiego i innych szpiegów, na których rząd opiera swoje oskarżenie przeciw polakom i podkreśla zdanie Liebknechta, że Prusy powinny się pozbyć takich Meidlerów i Zacherów, gdyż na tem zyskałyby więcej, a tak, jak rzeczy stoją obecnie, to honor pruski już niewiele może stracić.

Berlin, 22 stycznia (Wł.) W Bormen aresztowano wczoraj dyrektora wielkiej fabryki za kradzież i oszustwa, popełniane od szeregu lat. W aferę tę zaplątano wiele osób. Straty olbrzymie.

Berlin, 22 stycznia (Wł.) Prasa niezależna omawia wczorajszą mowę kanclerza przy debatach nad interpelacyą katowicką i stwierdza, że była nowem rozczarowaniem. Oświadczenie kanclerza, że będzie stawał przed reprezentantami narodowymi tylko wtedy, gdy to uważać będzie za stosowne, oburzyło całą lewicę.

Londyn, 22 stycznia (Wł.) Dotychczasowe wyniki wyborów w Anglii są następujące: 186 unionistów, 153 liberalów, 31 partyi robotniczej, 58 nacyonalistów. Unioniści zyskali 73, liberali 13.

Skrzynka do listów.

Szanowny Panie Redaktorze!

W imię bezstronności uprzejmie proszę Szanownego Pana o zamieszczenie w najbliższym numerze „Rozwoju” następujących słów wyjaśnienia:

Krótkie sprawozdanie w Nr. 14 „Rozwoju” z pogadanki, urządzonej w „Odeonie” przez sekcję popularyzowania krajoznawstwa wśród młodzieży, zawiera zbyt ostrą krytykę obrazów kinematograficznych, pokazywanych podczas pogadanki w dniu 18 b. m. Nie wszystkie, lecz tylko jeden obraz miał pewne braki, wynikające z wadliwości samego obrazu, a nie z niesumienności mechanika. Obraz ten zamieścił zarząd „Odeonu” na nasze wyraźne żądanie dla uzupełnienia programu, wobec braku innych obrazów treści krajoznawczej lub geograficznej.

Jednocześnie chcę sprostować zarzut niedbałego traktowania przez zarząd „Odeonu” przedstawień, urządzanych przez Towarzystwo krajoznawcze. Jako jeden z organizatorów przedstawień, urządzanych dla młodzieży, muszę skonstatować, że zarząd „Odeonu”, pomimo prawie zupełnej bezinteresowności przy udzielaniu nam sali, światła film i t. d. na pogadanki krajoznawcze, zawsze uwzględniał nasze, często uciążliwe wymagania, za co czuję się w obowiązku złożyć zarządowi „Odeonu” podziękowanie.

Proszę przyjąć, Szanowny Panie Redaktorze, wyrazy szacunku i poważania.

J. Adamowicz.

Członek zarządu Łódzkiego oddziału polskiego Tow. krajoznawczego.

Odol jest, według jednogłośnie wybitnych badaczy, płukaniem do ust, które doskonale odpowiada wszystkim współczesnym wymaganiom higieny zębów.

Teatr „Apolo“.

Gościnne występy Operetki Polskiej

Tylko 6 przedstawień.

pod artystycznym kierownictwem F. Fełńskiego, ze współdz. śpiewaczki wodewilistki **MARYI MARJEWSKIEJ.**

Dane będą: W sobotę, dnia 22 stycznia r. b., o godzinie 8 1/2, wieczorem: „**Kryśka Leńciozanka**“.
 W niedzielę, dnia 23 stycznia r. b., o godz. 3 po poł., po cenach niższych: „**Ufani**“.
 W niedzielę, dnia 23 stycznia r. b., o godzinie 8 1/2, wieczorem: „**Wesoła Wdówka**“.
 W poniedziałek, dnia 24 stycznia r. b., o godzinie 8 1/2, wieczorem: „**Czar Walca**“.
 We wtorek, dnia 25 stycznia r. b., o godzinie 8 1/2, wieczorem: „**Zakazane całusy**“.
 W środę, dnia 26-go stycznia r. b., o godzinie 8 1/2, wieczorem: „**Bohaterowie**“.

Chór 40 osób. Orkiestra własna. Bilety wcześniej do nabycia w biurze dzienników „Promień“, Piotrkowska 81. Szczegóły w afiszach. 88

ZARZĄD ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA „TALMUD-TORA“

niniejszem zawiadamia pp. Członków T-wa, iż

Doroczne Ogólne Zebranie

odbędzie się dnia 29 b. m., o godzinie 8 1/2 wiecz., w gmachu Towarzystwa przy ul. Średniej № 46/48.

W razie nieprzybycia przepisanej ustawy liczby Członków, następnie Zebranie, prawomocne bez względu na liczbę obecnych, odbędzie się w dniu 5-ym lutego r. b., o tejże godzinie. 201-1

Piotrkowska № 192 (dawniej № 200)

LECZNICA ZĘBÓW

M. Riesnik-Epstein.

Plombowanie i wyjęcie zębów **bez bólu. Specjalne laboratorium** zębów sztucznych i złotych koron.

Reparacje i przeróbki sztucz. zębów napoczekaniu.

Ceny bardzo przystępne. 2596

Wzmocnienie nerwów

najlepiej osiąganym bywa przez **SANATOGEN**. Środek ten oddziaływa podwójnie — przede wszystkim posiada w sobie pożywczy element mózgu oraz nerwów w szybko przyjmującej się przez organizm formie, następnie zaś przedstawia sobą najmożliwiej czyste i lekko strawne białko. Oczęści składowe Sanatogenu są zatem materiałem budowlanym nerwów w prawdziwym tego słowa znaczeniu; osiagany przezeń skutek prowadzi do cudownych rezultatów, które są uznane przez pierwsze powagi medycyny oraz świat lekarski w przeszło 12000 odez. Tylko Sanatogen Bauera jest prawdziwy. Wystrzegać się bezwartościowych naśladownictw.

Objasniające broszury wydają na żądanie apteki i składy. Ilustrowane broszury gratis i franco wysyła S. Karczewski, Warszawa, Nowo-Senatorska 4.

Drobne ogłoszenia.

A!A!A! Z powodu wyjazdu sprzedam meble z kilku pokojów, tanio. Szkolna № 23 m. 3. 306-12-3

A.A.A. Rutynowane kasyerki, świadectwa chlubne, angielski, francuski, niemiecki, nauczycieli i nauczycielki różnej narodowości, freblanki, bony z szydełkiem, gospodynie, pielęgniarki poleca biuro Adamowiczowej — Piotrkowska 103. 429w8s1

A.A. Potrzebne są zaraz zdolne panny i uczennice do pracowni sukien. Ul. Brzezińska № 3 III piętro. 4514-3-1

A. Do sprzedania willa pałacowa o 13 pokojach, pod Łodzią, w pięknym położeniu, uroczyste letnisko, woda i lasok bliźniutko. Cena 10,000 rubli. Bliższa wiadomość w kancelarii rejenta Mogilnickiego u S. Basińskiego. 282-6-5

Chłopiec z prowincji poszukuje praktyki w kantorze lub aptece. Wiadomość Nawrot № 47 m. 14. 398-2-2

Dom kupię, gotówka 12,000. Plac 36x70 lokel obok fabryki Buhlego, Radogoszcz, sprzedam. Bałuty, Zawadzka 22, drugie piętro. 382-3-3

Do sprzedania sklep kolonialno dystrybucyjny. Benedykta 31. 418-4-1

Do wynajęcia 1-2 pokoi od frontu. Cegielniana 91 m. 12. 425-2-1

Filia rzeźnicza z urządzeniem do sprzedania zaraz. Widzewska 198. 420-6-1

Fotoplastykon, aparat panoramiczny używany w dobrym stanie do sprzedania niedrogo. Wiadomość Benedykta № 1, panorama „Terra“. 422-1

Jest do wynajęcia zaraz sklep z oknem wystawowym przy ul. Mikołajewskiej 22. Wiadomość na mieisen. 424 21

Kostium krakowski do sprzedania lub wynajęcia. Pańska № 6 m. 6 pierwsze piętro. 394-3-2

Kupię małą rolwagę (plafon) na resorach i konia. Wólczańska 149. stróż wskaże. 380 3 3

Kasy pancerne swejsowane, kasety sekretne bezkluczowe, prasy kopijowe kute. Tokarale, wszelkie obrabialki, narzędzia kowadła, pilniki, najtaniej jedynie: Warszawa, Zgoda 7. Matyszkiewicz, nagrodzony medalem złotym. 5477-15d8

Lokaż z dobrymi świadectwami poszukuje miejsca. Oferty w Administracji „Rozwoju“ pod lit. K. A. 401-3-2

Mam do sprzedania dwa bilardy. Cienna № 64. 384-4-3

Nauczycielka z patentem szkół początkowych, z czteroklasowym wykształceniem, poszukuje posady lub korepetycji. Wiadomość: ulica Główna 38 m. 14. 3638

Nakładacz zdolny potrzebny do drukarni A. Rundsteina, Dzielna 28. 391-3-3

Otomany dywanowe piżmowe okazują się bardzo tanio. Wodna 35 m. 13. 385-3-3

Ogrodnik, kawaler, poszukuje posady od dnia 1-go lutego w Łodzi lub na prowincji, dobrze obeznany w ogrodnictwie. Oferty uprasza składać w Administracji „Rozwoju“ pod „Ogrodnik“. 393-3-3

Oryginalny kostium do wynajęcia, na zgrabną osobę. Konstankynowska 5 m. 14. 413-2-2

Potrzebne podręczne, ul. Juliusza № 22 m. 16. 432 2-1

Potrzebny czeladnik szewcki na męską i damską robotę oraz średniaki. Ulica Wola 14 (Zubardz). 430 1

Potrzebne są dobre podręczne. Wschodnia 67 m 12. 427 1

Potrzebny czeladnik szewcki na szytą i sztoprową robotę — Piotrkowska 73. 428-1

Pracownia sukien damskich i kostymów. Ulica Główna 51 m. 7 II piętro. 431-4-1

Pokój umeblowany zaraz do wynajęcia. Tamże meble do sprzedania. Widzewska 109-16 II piętro. 433-1

Poszukuje się nauczycielki robot — raz na tydzień Łaska-we oferty pod A. O. w Administracji „Rozwoju“. 416-1

Pokój umeblowany zaraz do wynajęcia. Juliusza 42 front i sze piętro. 309-3853

Pokoje umeblowane do wynajęcia z całodziennym utrzymaniem, od 1 go lutego. Kamienna № 22. 379-3-2

Poszukuję szycia w domach prywatnych. Wiadomość Nawrot № 47 m. 14. 397-2-2

Poszukuję szycia w domach prywatnych, szyję krawiecznie i bielizną. Oferty w Administracji „Rozwoju“ pod P. D. 390-3-3

Potrzebna uzdolniona gospodyni, energiczna, do restauracji w Hotelu Polskim. 377-3-3

Sklep rzeźniczy do sprzedania. Aleksandrowska № 68. 392 3 3

Sklep spożywczy zaraz do sprzedania na dobrych warunkach. Ulica Aleksandrowska № 57. 319-3-3

Sklep kolonialny zaraz do sprzedania. Wiadomość ulica Kielbasowa № 27. sklep. 354c2s2

Sklep gajenteryjny z powodu wyjazdu zaraz do sprzedania. Sklep kolonialny z powodu śmierci zaraz do sprzedania. Gubernatorska 12-44. 404-2-2

Ślusarz, obeznany z robotami budowlanymi i mechanicznymi poszukuje posady. Oferty pod lit. F. G. w Administracji „Rozwoju“. 419-1

Trafunkowo jest do sprzedania maszyna do szycia. Piotrkowska 22, stróż wskaże 2376-4-4

Zbiłkąną krowę można odebrać na ulicy Cienna 57 (Piaski). 381 3-2

Zaraz do wynajęcia pokój z całodziennym wejściem. Piotrkowska 141-21. 408-2-2

5 rb nagrody otrzymała osoba, która znalazła mufkę zosławioną d. 18 stycznia. We wtorek w tramwaju widzowskim № 68, między godz. 5-6 wieczorem, lub wskaże, kto zabrał takową. Wiadomość w „Rozwoju“ 426 2 1

10 rubli za wyszukanie posady kelnera. Wiadomość w „Rozwoju“. 316-3-3

Zagubione dokumenty.

Antoniny Grzembielewskiej zaginęła karta od paszportu, wydana z fabryki Poznańskiego 399-3-2

Zaginiony paszport, wydany przez wojska gminy Krokocice na imię Wincentego Magdziaraka. 395-3-2

Zaginęło 11 rubli 59 kop. oraz karta od paszportu na imię Kazimierza Zakrzewskiego, wydana z fabryki Karola Schejblera. 414-2-2

Zaginiony paszport na imię Leona i Maryanny małż. Słowińskich wydany z magistratu m. Pabianic. 364-3-3

Zaginęła książeczka legitymacyjna na imię Michała Leszczyńskiego, wydana z magistratu m. Łodzi. 412-3-2

Zaginęła karta od paszportu, wydana z fabryki Allaria na imię Stefana Liziniowicz. 384 3 3

Zaginiony paszport na imię Józefa Lizopiak, wydany z gminy Błaszki. 378-3-3

Zaginęła karta od książeczki legitymacyjnej, wydana z fabryki Teodora Stelgera na imię Franciszka Arnolda. 415-1

Zaginiony kwit od paszportu na imię Marcina Błażejewskiego, wydany z cegieln F. Keniga. 421-1

Zaginiony paszport, wydany z gm. Wieszki, gubernii kaliskiej, na imię Stanisławy Cepowskiej. 417-1

Zaginęła książeczka legitymacyjna na imię Władysławy Dobrodziej, wydana z magistratu m. Łodzi. 423-3-1

Zaginiony paszport, wydany z w. Iłża, gub. radomskiej, na imię Szezepana Jendrassa. 346-3-3

Zaginęła karta od paszportu na imię Józefa Oswald, wydana z fabryki Stelgera. 411-1

Zaginiony paszport i bilet na imię Władysława Kusiaka, wydany z gminy Galkówek. 349-3-3

Zaginęła karta od paszportu na imię Wacława Woska, wydana z fabryki Moryca Bauera. 331 3-3

Zaginiony paszport na imię Mieczysława Kochańskiego, wydany z gminy Łękowy, powiatu piotrkowskiego. 333-3-3

Zaginęła karta od paszportu na imię Adama Jaworskiego, wydana z fabryki Helzla i Kunizera. 342-3-3

Zaginęła karta od paszportu na imię Florantyny Engelchart, wydana z fabryki Oskara Prusaka. 329-3-3

Podczas mojej kilkutygodniowej nieobecności w Łodzi, życzę polinformować się o **letnich mieszkaniach w inwłodzu**, raczą się zgłosić do W. nej Reginy Kapłańskiej, Dzielna 28, między 11-12 rano i 1-4 po poł. Adwokat przys. 68 **Bernard Birenzweig**

CENNA na rok 1910

Składu nasion **L. JASIŃSKIEGO** w Łęczycy, gub. kaliska na żądanie wysyłamy bezpłatnie. 66-4-1

Pracownia damskich sukien i kostymów „STANISŁAWY“

Przejazd № 48, II p., m. 11-60-1

Remiza „BRISTOL“

Właśc. **A. Neumann i S-ka** (dawn. Bartosz), wynajmuje eleganckie karety, powozy etc. na godziny, dnie i miesiąca dla jazdy po mieście, do miast sąsiednich i na polowanie po cenach umiarkowanych. Staranna obsługa. Ulica Piotrkowska № 119, telefon 1051. 2849

Nauczycielka

polka, władająca językami: francuskim, rosyjskim i niemieckim — poszukuje lekcyj. Przygotowuje do szkół; udziela korepetycji. Oferty proszę składać w admin. „Rozwoju“ pod Z. Z. 2463-d 0

Pracownia Gorsetów

dawniej Mikołajewska 53 **NATALII KROZIERSKIEJ** przyjmuje obywateli i reperacje. 1575 Piotrkowska 115 m. 6.

2 domy

do sprzedania w Łowiczu w dobrym punkcie. Jeden odpowiedni na fabrykę; 50 lokel, długi, 20 szeroki, jedna sala. Drugi dom mieszkalny. Cena za obydwa posesy 14,000. Bliższej informacji udzieli W. ny Wiśniewski, Łódź, ul. Tramwajowa 2. 125 3-3

Wielka posezonowa wyprzedaż 50% taniej. Pospieszcie się z zakupem, bo tylko do 1 lutego! **Konfekcja męska, damska i dziecienna L. Kleinoth, Piotrkowska 99.** 207

Niniejszem mamy zaszczyt zawiadomić Szan. Klijentelę, iż otworzyliśmy skład mebli stylowych własnej roboty — artystycznie wykończonych (Piotrkowska 57).
Wszelkie obstalunki przyjmuje się na miejscu, lub w pracowni (Piotrkowska № 145).
Z poważaniem L. A. SZYMAŃSCY.

NOWOOTWORZONY
SKŁAD MEBLI STYLOWYCH

własnej roboty
o artystycznym wykończeniu

pod firmą
„L. A. Szymański”

ul. Piotrkowska 57.

Wszelkie obstalunki przyjmuje się na miejscu, lub w pracowni (Piotrkowska № 145).

L. A. Szymański.

196

Zarząd drogi żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej

ogłasza, iż na mocy § 4-go artykułu Ogólnej Ustawy dróg żelaznych, na towarowej stacji Łódź-Kaliska w dniu 12/25 stycznia 1910 r. o g. 10-ej zrana, odbędzie się sprzedaż z licytacji następujących towarów:
1) trzech przesyłek drzewa opałowego, wagi 2377 pud., wysłanych przez F. Bułgaka, ze stacji Olewsk, za frachtem: № 11008 zaliczenie 51 rb., № 11032 zaliczenie 50 rb., № 11009 zaliczenie 51 rb., na okaziciela; 2) przesyłki koksu, wagi 900 pud., wysłanej przez Pol. Ros. T-wo przemysł węg., ze stacji Gorłowska, za frachtem № 81786 bez zaliczenia na okaziciela; 3) przesyłki okrzężlaków grabowych, wagi 840 pud., wysłanej przez Grażenicza, na imię K. Birenzweiga, ze stacji Czuczewicze, za frachtem № 439, obciążonej zaliczeniem na sumę rb. 25; 4) przesyłki stana prasowanego, wagi 750 pud., wysłanej przez I. Rłażanskięgo, na okaziciela ze stacji Bondarewka, za frachtem № 2182 bez zaliczenia 195-1

Wyższa Szkoła Kroju i Szycia
p. f. „Józefina“.

Kursy wyższe i niższe. Najnowszy system kroju angielskiego, francuskiego i berlińskiego. — Moja długoletnia praktyka daje mi możność wyuczania kroju i szycia sumienne i gruntownie. Przy szkole duża pracownia sukien, gdzie uczennice nabierają wprawy i gustu. Szkoła odznaczona została na wystawie srebrnym medalem.
Po ukończeniu kursu uczennice otrzymują patenty cechowe lub prywatne.

Piotrkowska № 23.

1951r

Teatr „MODERNE”

Jeszcze tylko w niedzielę, poniedziałek i wtorek będzie demonstrowany wspaniały historyczny obraz w 2-ch częściach

Piotr Wielki

jego lata dziecińca, życie i śmierć.

203-1

MIĘDZYKARODOWE TRANSPORTOWANIE MEBLI

M. LENTZ, Widzewska 77.

№ telefonu 14-36.

Przeprowadzki w mieście i do wszystkich miejscowości

w świetle bez przeladowania

Opakowanie i przechowywanie mebli.

Dostawa i odstawa towarów. Dostawa węgla i drzewa rozpa-
linowego. Przewożenie kas ogniotrwałych.

Na korzyść kasy wdów i sierot

NOC POD BIEGUNEM.

Taką nazwę nosić będzie

WIELKI BAL MASKOWY

urządzony przez Stowarzyszenie Komwojazerów L. O. H. P. w dniu 29 b. m. w Sali Koncertowej (Dzielnia 18).

Na balu tym będą przyznane cenne nagrody za najoryginalniejsze kostiumy — damski i męski.

Bilety można nabywać w kancelaryi (Mikołajewska 3/5). od 10-12 i od 4-8 wiecz. 205-3

Związek Ogrodników Łódzkich

ma zaszczyt prosić swych członków oraz gości przez nich wprowadzonych — na

wieczornicę z tańcami

która odbędzie się dnia 29-go b. m., w lokalu własnym zgrom. rzeźników przy ul. Milsza № 46). — (Tramwaj 8-ka do miejsca oraz 6-ka). — Program zabawy urozmaicony. Początek o godz. 9 wiecz. — Kwiaty i bufet na miejscu. Przy wejściu na salę wymagane będą zaproszenia.

Z poważaniem Zarząd.

„TERRA“ panorama — Wybrzeża Norwegii

wspaniała serya w 50 obrazach: Wodospad Marock — Siedm Siostr — Fjordy — Kry na morzu — Płonąca zorza północna.

Wstęp 15 kop., młodzież 10 kop. Otwarte od 10 r. — 10 w. 206

Dr. Rosenblatt

Choroby

uszu, gardła i nosa

Piotrkowska 35.

Przyjmuje od 10-11 r. i 5-7 pp. w niedziele od 2-4 r 2451

Dr. Edward Mittelstaedt

mieszka obecnie MIKOŁAJEWSKA № 67

przyj. od 8-9 1/2 r. i od 5-6 1/2 pp.

Choroby wewnętrzne i nerwowe.

1429-r

Jaśniej słońca.

Froterka bez szczonek.

Nadaje piękny i trwały połysk podłogom, posadzkom i linoleum.

Prawdziwa tylko z obok umieszczoną marką fabryczną wewnątrz pudełka. 2779.107

Zadać w składach aptecznych, kolonialnych i mwydłarniach.

W dniu 9 stycznia n. st. 1910 r. zaginął weksel in blanco, z datą 8/1 i wykreśloną starą datą, wypisany na sumę rb. 81 tylko cyfra, wystawiony przez M. L. Tugendreicha, kupca z m. Ozorkowa a żyrowany przez A. Friedmana z Łęczycy. Uczciwy znalazca zechce oddać takowy prawemu właścicielowi Kalmie Poznanskiemu w Łęczycy, inaczej weksel ten niema znaczenia. 191-3-2

Sprzedaj maszyn do szycia Singera. Babenkowa rb. 40. Pierscieniowa. 35. Zyczącym naraty. Uwaga! Specjalny warsztat reparac. Konstantynowska № 7. Jurczyński. 124-10

Doswiadczony korepetytor przyspasabia do wszystkich klas gimnazjum, oraz na świadectwa. Wiadomość Dzielnia 40, m. 1 od g. 7-8. 1545

Damskie

Pałta z ang. materyałów do połowy na jedwabnej podszewce Rb. 12.—. — Damskie pałta we wszystkich kolorach, całe na jedwabiu, elegancki krój, Rb. 17.50. — Damskie bluzki czyste jedwabne, bardzo eleganckie Rabbli 4.90. — Pałta dla panienek Rb. 6.50. Wszystkie towary tego sezonu.

Schmechel i Rosner
Piotrkowska 100.

170

Poszukuje się do 4-ro letniego dziecka

Freblanki

z dobremi świadectwami. Wiadomość Cegielniana № 79 u stróża. 186-7-2

HELENA LIPiŃSKA

Widzewska 90, I piętro, front.

polecą na sezon jesienno zimny pe loryny za kopianki serdaki, żunkli i czapeczki. Tamże wy konywa się wszel kie roboty w zakres haftu wchodzaca

1707

Do wydzierżawienia

Folwark RUDUNKI z ziemią folwarku Zegrzanki 16 1/2 włókni od 1 kwietnia lub 1 lipca r. b. Wiadomość: Zgierz, fabryka Zegrzanki 197-3-1

Spodnie

z czysto wełnianego szewiotu Rb. 2.90. — Kamizelki fantazyjne Rb. 2.75. — Garnitury marynarkowe modny krój Rb. 10.—. Wiosenne Pałta z angieli. deseniowych materyałów Rb. 18.—.

Wszystkie towary tego sezonu.

Schmechel i Rosner
Piotrkowska 100.

200

№ 1633.

Obwieszczenie.

DYREKCJA

Towarzystwa Kredytowego miasta Łodzi

W zastosowaniu się do § 22 Ustawy, podaje do powszechnej wiadomości, iż zażądane zostały pożyczki na nieruchomości:

- 1) pod 829c przy ulicy Długiej, przez Natalię Herman, pierwotna Rub. 25,000.
- 2) pod № 325 przy ulicy Zachodniej i Konstantynowskiej, przez rodzeństwo Zelwer, odnowiona bez konwersyi Rub. 5,600 i dodatkowa z przeszacowania Rb. 7,300;
- 3) pod № 321fa przy ulicy Konstantynowskiej, przez Henryka Kohna i Dawida Lande, pierwotna Rub. 38,000;

Wszelkie zarzuty przeciwko udzieleniu zażądanych pożyczek stowarzyszeniu zechcą przedstawić Dyrekcji w przeciągu dni 14 od daty wydrukowania niniejszego obwieszczenia.

Łódź, dnia 22 stycznia 1909 r.

209-1

Doroczna Wyprzedaż

30% Taniej 30%

Moja tegoroczna wyprzedaż poleca z dniem dzisiejszym w dużej ilości

Wartość
Rb. 12.—
teraz
Rb. 8.40

Spódnice kostyumowe

angielskie powłóczyste — z sukna, szewiotu i materiałów fantazyjnych, w najlepszych gatunkach, elegancko wykonane, stebnowane lub przybrane. Spódniczki układane, pomiędzy którymi są modelowe — w niebywale tanich cenach.

Nizkie ceny są godne podziwienia, wobec czego polecam wcześniej korzystać z takowych.

Emil Schmechel

Piotrkowska 98.

Piotrkowska 98.

Wartość
Rb. 12.—
teraz
Rb. 8.40

Do wydzierżawienia

zaraz **dominium**, składające się z 20 morgów łąki, 18 morgów ziemi ogrodowej i 4 morgów star. ogrodu owocowego. Wiadomość w adm. „Rozwoju”. 155 3-8

Każda pani dostaje na raty i za gotówkę.

Kostiumy damskie, zakłady, zakłady futrzane z własnych materiałów krajowych i zagranicznych. Wielki wybór garniturów najlepiej wykonanych według najnowszej mody. Daje na bardzo dogodnych warunkach **Gutman i Lewenstadt**, ulica Zachodnia № 42 173-3-2

Żądajcie wszędzie!

Doskonałego smaku i aromatu koniak T-wa „Imperial” w Warszawie, w sprzedaży we wszystkich lepszych handlach win i tow. kolonialnych.

199 **Żądajcie wszędzie!** 2535-15-6

!!! Uwaga!!!

Zwraca się uwagę na Zakład **garderoby męskiej**, elegancko i niedrogo wykonawanej przez firmę **J. KOZŁOWSKIEGO** 1346r Mikołajewska 21

Towarzystwo
Brocard & Co.

UŻYWA SIĘ NIETYLKO DLA HYGIENY, W CELU UTRZYMANIA W CZYSTOŚCI SKÓRY I DEZYNFEKCJI, LECZ TAKŻE Z NAJLEPSZYM SKUTKIEM I JAKO ŚRODEK LECZNICZY.

Mydło Siarczano-Dziegciowe

Polecają je

specjaliści od chorób skórnych przy najróżnorodniejszych chorobach skóry, połączonych z tuszczeniem i często silnym swędzeniem.

Mydło to jest nader skutecznym środkiem przeciwko łupieżowi, powstającemu wskutek obfitej wydzieliny tłuszczowych gruczołów na pokrytej włosom części głowy i wywołującemu bardzo często wypadanie włosów.

Pozatem używają to mydło z dobrym skutkiem na **PRYSZCZE I WĄGRY NA TWARZY I GŁOWIE, NA SWEDZENIE SKÓRY** i t. p.

Centralna Klinika

chorób zębów i jamy ustnej

otwarta w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej № 86, tel. 14-79. 129 10

Taksa nadzwyczaj dostępna dla wszystkich **Konsultacja bezpłatnie. Wyrwanie zęba 15 kop. Plomba 35 kop. Sztuczny ząb 65 kop. Przeróbka i reparaacje sztucznych zębów 50 kop.**—Przy klinice znajduje się specjalne laboratorium do wyrobu sztucznych zębów. — Przyjmują tylko skończeni lekarze dentyści.

Zarząd Szkoły A. Tucholskiego i oddziałów przemysłowo-rękodzielniczych artystycznych

przy Łódzkim Towarzystwie Pożyczkowo-Oszczędnościowym niniejszem zawiadamia, że lekcje w szkole rozpoczęte. — Do klasy przygotowawczej wstępnej szkoła przyjmuje dzieci obojga płci bez umiejętności czytania i pisanja w wieku, począwszy od lat 7 tu.

Szkoła ma na celu gruntowne wykształcenie ogólne, rozbudzenie smaku estetycznego i jednocześnie fachowe uzdolnienie młodzieży w obranej specjalności.

Blizszych informacji udziela oraz zapis kandydatów do szkoły i osób, życzących sobie pozostać członkami Stowarzyszenia Uczniów Szkolnego, przyjmuje kancelaryja szkoły w Łodzi, przy ul. **Andrzeja w domu № 58, m. 19.** 24-3

Wygubiam radykalnie

KURZAJKI

Piotrkowska 132 m. II.

Przyjmuje od 10-12 rano i od 6-8 wieczorem. 2539 20

LEKCYE

języka polskiego i francuskiego dla dzieci oraz osób dorosłych Metoda ułatwiona Tam też mogą zgłaszać się osoby z zaniechaną edukacją. Długa 83 I piętro 2514-d-17

BILANSE

zakładanie i prowadzenie ksiąg handlowych na godziny nskuteczna rutynowany buchalter poważnej instytucji. — Oferty sub „Rutyna” przyjmuje administracja „Rozwoju”. 96

Skład win

M. D. OKOJEWA

ulica Dzielna № 11.

Donoszę do wiadomości Sz. P. P. że otrzymałem wielki transport win z własnego składu w Tyflisie wina nie falsyfikowane.

Wkrótce otrzymam wina z gron winogronowych, absolutnie bez alkoholu. Ceny umiarkowane: 40 kop., 50 k., 60 k., 80 kop., 1 rb., 1 rb. 50 k. i 2 rb. Wina zagraniczne butelka 1 rb., 1 rb. 25 k., 1 rb. 50 k. i 2 rb. i dawno wystale 3 rb.

Na składzie duży zapas koniaków i likierów ruskich i zagranicznych różnych marek. Nadto splaniki specjalne własnego wynalazku, które się palą 30 godzin. Oliwa do palenia 20 kop. funt, którą można również nabywać w składach: Konstantynowska 13, Franciszkańska 60, Piotrkowska 291, Mikołajewska 89, Kałna 52, Długa 93. Dobroc towaru gwarantowana. 279

Dr. Stanisł. Piekarski
przeprowadził się na ul.
PIOTRKOWSKĄ № 115
choroby weneryczne i skórne
przyj. od 9-10 r. i od 5-7 w.

Dr. Zofja Garlicka
mieszka obecnie
Nawrot 1 (Piotrkowska 126)
Telefon 10.14.
Chor. kobiece, Akuszerya
9-10 rano, 4-6 po poł. 1997r

Dr. M. Papierny
Akuszerya i choroby kobiece,
b. ordynator warszaw uniwersy-
teckiej kliniki akusz.
Przyjmuje do 11 r. i od 4 1/2-6 1/2,
po poł. Południowa 23. 485d

Pierwsza Chrześcijańska
Lecznica chorób zębów
i jamy ustnej
teraz: ulica Piotrkowska 133.
2651r

Dr. H. Szumacher
choroby weneryczne i skórne
Nawrot 2
przyjmuje od 8-10 1/2, i od 6-8.
Po poł., panie od 5-6. W nie-
dziele i święta od 8-1 r. 637r

Dr. Wacław Bernard
przeprowadził się na ulicę
BENEDYKTA № 9.
Choroby skórne, wenery-
czne i moczopłciowe,
(8 1/2-12 r. i 5-7 1/2, pp., panie
od 4-5). 1761-r

Dr. Jan Pieniążek
sp. ch. nosa, gardła i uszu
przeprowadził się na
ulicę Piotrkowską 120.
Przyjm. od 11 do 12 w poł.,
i od 5 do 6 1/2, wiecz., w niedziele
i święta od 9 1/2-11 rano. 1350d

Dr. med. Z. Golc
chor. skórne i wenerycz.
PIOTRKOWSKA 86 m. 6. 799r

Dr. Ark. Goldenberg
ul. Nawrot № 38
róg Widzewskiej. Przyjmuje co-
dziennie do 10 rano i od 4 do 7
po poł. — CHOROBY WEWN.,
DZIECINNE I KOBIECE. 1812r

Dr. Chylewski
Bałuty, Zawadzka 22, 2 piętro.
Akuszerya, choroby dzieci
i wewnętrzne. 179-3-1

Lekarz-Dentysta
DĄBROWSKI
mieszka: Piotrkowska 97.
1336r-

**Dr. FRANCISZEK
KOZIOŁKIEWICZ**
(senior)
(starszy)
Piotrkowska 103
Choroby wewnętrzne, dzieci
i kobiece. Przyjmuje od 8-11 r.
od 2 1/2-4 pp. i od 7 1/2-9 w. 1426r

145. Piotrkowska naprzeciw ulicy Ewangelickiej 145.
Ogólnie znana lecznica chorób zębów
lekarza d-ty H. Pruss.

Leczenie, plombowanie i wyjęcie zębów bez bólu.
Specjalne laboratorium techniczne do wprawiania sztucznych zębów.
Specjalność: plomby porcelanowe, plomby złote, złote
korony, złote mosty (sztuczne zęby bez podniebienia).
Reperacje i przeróbki sztucznych zębów NA POCZEKANIU.
Gabinet prywatny lekarza d-ty H. Pruss znajduje się przy lecznicy.
Uwaga!! Ceny bardzo niskie! Uwaga!!

Dr. A. GROGLIK
Zielona 5.
Choroby skóry i włosów (usuwanie
zbytecznych włosów za pomocą
elektrolizy), weneryczne i dróg mo-
czowych. Przyjmuje 8 1/2-11 1/2 r.
i 6-8 wiecz.; panie 5-6 wiecz.
W niedziele i święta od godz. 9
do 12 rano. 1568-d

Dr. L. Silbarstrom
Ul. Promenada 13 róg Benedykta
Chor. weneryczne i moczopłciowe,
skóry i włosów. Radykalne usuwanie
zbytecznych włosów.
Przyjmuje: 8-2 i 4 1/2-8 w.
Panie: 4 1/2-5 1/2 po poł.
W niedziele: do 2-ej po poł. 241r

Dr. S. KANTOR
Specjalista chorób skórnych
(włosów), wenerycznych (sy-
philis) i niemocy płciowej.
Krótka № 4.
Przyjmuje od 8-2 r. i od 6-9
wiecz., panie od 5-8 pp. 1816

Dr. L. KLACZKIN
Konstantynowska 11.
Syphilis, skórne, wener.,
choroby dróg moczowych.
Przyjm. od 8-1 rano i od 6-8 w.,
dla dam od 4-5. W niedziele i
święta tylko do 1 rano. 746-r

Dr. Wacław Jasiński
powrócił.
PIOTRKOWSKA 108, II-e piętro.
od 4-6.
Choroby dzieci. 2547

Dr. Jelnicki
ul. Andrzeja 7.
Choroby skórne, wene-
ryczne i moczopłciowe.
Godziny przyjęć: panowie od g.
8-11 r. i 5-8 po poł., panie
4-5 po poł. w niedziele i święta
9-12 r. 1463r

Lecznica chorób skórnych i wenerycznych
Gabinet Roentgenowski i Światło-leczniczy
D-rów L. Falka, Z. Golca, St. Jelnickiego
WOLCZANSKA № 36.

Ogólne i pojedyncze pokoje dla chorych od 2 do 5 rb.; ambulatoryum dla niezamożnych —
płaca za poradę 60 kop.
Leczenie promieniami Roentgena, lampą Finsona i Kromayera. Prądy o wysokim napię-
ciu (Arsonwalizacja). Elektroliza, masaż wibracyjny i leczenie gorącym powietrzem. Kąpiele
elektryczne i sinusoidalne. Badanie krwi na syfilis i badanie mamek z wydawaniem świadectw.
Godziny przyjęć od 8-9 r., od 11 1/2-1 1/2 pp. i od 7-8; w niedziele i święta od 8-10 rano
i od 12 1/2, do 1 1/2, po południu. 2145r

Dr. med. Aleksander FABIAN
ul. Rzgowska № 3 (róg Gór-
nego Rynku).
Choroby nerwowe i wewnętrzne.
Do 10 rano i od 4-6 1/2. 2251r

Dr. H. Sadkowski
asystent C. W. Uniwersytetu
przyjmuje z chorobami wewnętr-
nymi (spec. żołądka i kiszki).
Dzielnia № 3.
od 5 do 7-ej 2150-r

Dr. Ignatiew
Specjalista chorób
uszu, nosa i gardła
ulica Konstantynowska № 11 m. 5.
Przyjmuje od 11-12 rano i od
5-8 wiecz. codziennie. W nie-
dziele od g. 10-1 w południe.
1054r

LECZNICA PRYWATNA
Piotrkowska 251 — Telefonu № 11-78.
Przyjmuje na stałe pomieszczenie chorych, dotkniętych cierpieniami
wewnętrznymi, nerwowymi, chirurgicznymi i kobiecimi. Cena pokoju
od rb. 2-50 do 5 rb. dziennie. — Felczer stały na miejscu.
Wlecznicy ordynują: Dr. Goldblum — w chorobach wewnętrz-
nych i nerwowych; D rzy Goldman i Krusche w chorobach chirurgi-
cznych; D rzy Druebin, Ksawery Jasiński i Kaufman w chorobach
kobiecych. 714-

Instytut fizykalnych metod leczenia
D-ra A. STEINBERGA
Benedykta № 3. — Benedykta № 3.
Gabinet Roentgenowski i światło-leczniczy.
Ortopedia. Gimnastyka lecznicza.
Skrzywienia kręgosłupa, choroby stawów, kości i mięśni.
Masaż ręczny i wibracyjny. Pracownia przyrządów ortope-
dycznych. Stosowanie promieni Roentgena w celach dya-
gnostycznych i leczniczych. **Choroby skórne.** Lecze-
nie prądami wysokiego napięcia (Arsonwalizacja), kąpielami
świetlnymi i w gorącym powietrzu. Elektryzacja. **Cho-
roby nerwowe** (niemoc płciowa. Elektroliza — usu-
wanie włosów z twarzy. 137r

Dr. med. J. Leyberg
po wieloletnich studiach i prakty-
ce w klinikach Wiedeńskich, osiadł
w m. Łodzi, Krótka № 5.
Choroby weneryczne, moczop-
łciowe, skóry i włosów.
Panowie: 8-11 r., 5-8 pp.; panie
3 1/2-4 1/2; niedziele 9-1. 1489r

Dr. L. PRYBULSKI
CHOROBY SKORNE, WŁOSOW, WE-
NERYCZNE (syphilis) I MOCZOPŁCIO-
WE (endoskop i cystoskop) I NIE-
MOCY PŁCIOWE.
Ul. Południowa № 2.
powrócił.
Przyjmuje od godz. 8-1 r. i od 4-8 w.,
panie od 5-6 po poł. 1420-r-

Dr. E. Sonnenberg
Choroby skóry, dróg mo-
czowych i weneryczne
CEGIELNIANA 14.
Od g. 11-1 i 4-7 1/2 w 76r

Specjalista chorób skórnych
włosów, wenerycznych oraz
niemocy płciowej
Dr. St. LEWKOWICZ
Leczenie elektrycznością, elek-
trycznym światłem i masażem
wibracyjnym.
Badanie krwi przy syphilis.
Zachodnia 33 (obok Lombar. aka.)
Przyjmuje od 9-1 i od 6-8 w.,
w niedziele od 9-3 Dla pań od
5-6 wiecz. 114r

Dr. S. SZMITKIND
Średnia № 2.
Choroby skórne, wene-
ryczne i moczopłciowe
Leczenie elektrycznością i masażem.
Przyjmuje od g. 8-11 rano.
od 5-8 1/2, wiecz. 489-r

Dr. ROMAN GLOGER
wyjechał. 120-6

Specjalista chorób skórnych,
włosów, wenerycznych i dróg
moczowych
Przyjmuje codziennie od 8-1
w południe i od 4-8 wieczorem;
w niedziele i święta od 9-2
w poł.
Dla pań osobna poczekalnia.
Dr. B. Rejt,
ulica Średnia № 5.
149r

Dr. ROTWAND
po powrocie do zdrowia
wznowił przyjęcia. 165.10

Dr. Feliks Skusiewicz
Choroby skórne i weneryczne
Andrzeja 13.
Przyjmuje od 9-10 1/2, rano i
od 4-8 po poł. W niedziele i
święta od g. 10-1. 507-d

Dr. Bronisław Łuczycki
Andrzeja № 5. 156-12
Choroby nerwowe.
Przyjmuje do 10 rano i 5-7 pp.

Dr. med. St. Bartoszewicz
Przyjmuje do g. 10 r. i od 4-7 pop.
Analizy lekarskie
dla celów dyagnostycznych.
Zawadzka № 1, d. Scheiblera
telef. 33 (Można też przez aptekę
B. Gluchowskiego, Dzielnia 4).
29 2-10 4

Akuszeryka A. Treukler
Benedykta 10,
przyjmuje panie na słabość, u-
działa porad, niezamożnym ustę-
stwa. Dyskretycja ścisła. 12-r-3

KATAR
szybko usuwa, łatwy w nżyciu
„Form-Menth“.
Apteka Müllera w Łodzi.
Skł. zł. L. Spiess i Syn, War-
szawa 2459-6-3

Ból głowy i Migrenę
natychmiast usuwa
Migreno-Nervosin
Bezwarunkowo pewny i nie-
szkodliwy roślinny środek. Za-
dać w aptekach i skł. aptecz-
tylko oryginalnych prosz-
ków po 10 k. szt. — Pudełko
1.20 k. Główn. skł. Tow. Akc.
L. Spiess i Syn 2761r100

„MECHANIK“

Pismo dwutygodniowe ilustrowane

poświęcone wyłącznie sprawom technicznym w ogólności.

Adres Redakcyi i Administracyi: **Warszawa, Marszałkowska № 38**, tel. 171.

W Łodzi prenumeratę przyjmuje **Księgarnia Stanisł. OLCZAKA**,
Mikołajewska № 20.

CENA PRENUMERATY: w Warszawie **Rb. 6.—**, na prowincyi **Rb. 7.50.**

Dla udogodnienia Sz. P. Prenumeratorów, księgarnia W-go Olczaka przyjmuje przedpłatę i miesięcznie.

PREZ ZE ZŁOTYMI ZEGARKAMI! Prawie darmo.

Gdyż zegarek męzki z prawdziw. amerykańskiego złota, płaski, pięknie grawerowany „AMERYKA” nie odróżnia nawet specjaliści od złotego 56-ej pr. Oprócz piękności zegarek „AMERYKA” jest najlepszej genewskiej konstrukcyi znanej fabr. „LANGEN WATCH”, nakręcany raz na 40 godzin bez kluczyka „Remontoir”, wyregulowany do minuty, z poręczeniem piśmiennem na 8 lat. Cena zamiast rb. 15 tylko **rb. 2 kop. 95**, 2 zegarki **rb. 5 kop. 50.** Dla rozpowszechnienia naszego przedstawicielstwa dołączamy do każdego zegarka jako premium **zupełnie darmo:**

1) Dewizkę wspaniałą z tego samego materiału; 2) Brelok nowosol. Automatyczny kinematograf z interesującymi widokami; 3) Mundsztuk aparat D-ra Kocha dla nieszkodliwego palenia papierosów i cygar i woreczek zamiszowy do zegarka. Obstatunki wysyłamy pocztą za zaliczeniem nawet bez zadatku. Adresować: **Warszawa, Przedstawicielstwo zegarków p. f. E. Wąchocki, Prosta 17. A, — 2.** Za przesyłkę do I-go lub też do 3-ch zegarków dolicza się 40 kop. Kto tylko zobaczy ten zegarek, ten uwierzy, że złoty. Za dobroć ich firma posiada mnóstwo dziękczynnych listów. Uwaga: Damski zegarek z tego materiału z damskim kompletem **rb. 3 kop. 90.**

37-6

118-2-2

Roczna Wyprowadza

We
wszystkich
oddziałach.

Emil Szmechel

Koniec
31-go
stycznia.

Piotrkowska № 98.

25% TANIEJ 25%

Ubranie marynarkowe wartości Rubli	28.—	teraz Rubli	21.—
„ „ „ „	26.—	„ „	19.50
„ „ „ „	20.—	„ „	15.—
„ „ „ „	15.—	„ „	9.50
Palta zimowe	36.—	„ „	27.—
„ „ „ „	30.—	„ „	22.50
„ „ „ „	24.—	„ „	18.—
„ „ „ „	20.—	„ „	15.—
Spodnie męskie	10.—	„ „	7.50
„ „ „ „	8.—	„ „	6.—
„ „ „ „	6.—	„ „	4.50
„ „ „ „	4.50	„ „	2.85

53-4-3

„DZIEN“

na rok 1910 **OBNIŻA CENĘ PRZEDPŁATY,**

stając się odtąd jednym z **najtańszych pism polskich,**

DZIEN nie zmienia formatu i układu treści, wprowadza natomiast nowe działy i bezpłatnie dołącza do miesięczny dodatek, odzwierciedlający życie kolonii polskich na obczyźnie. — W felietonach drukować będziemy **dzie powieści.**

Działy informacyjne i literackie rozszerzamy.

Żywotność, sprawność, ruchliwość, interesująca treść, podawana w formie przystępnej — oto zasada redakcyjna „DNIA”.

Ideowo „DZIEN” jest pismem niezależnym od żadnej partyi, dlatego zdanie wypowiada śmiało i bezstronnie. Broni interesów narodowych polskich, staje na szerokim gruncie demokratycznym. Zwalcza niemców i nacjonalistów żydowskich, pragnąc, aby na ziemi naszej nie żył i nie Niemiec, lecz polski był gospodarzem. — Wiadomości handlowe i zbożowe z pierwszorzędnych źródeł. Liczne korespondencje z powłacy, Litwy, Rusi i z kolonii polskich. Przy redakcyi „DNIA” bezpłatne Biuro porad prawnych i higienicznych — Nie włączając dni poświęconych „DZIEN” wychodzi o godzinie 6-ej rano.

Warunki prenumeraty **zniżonej na rok 1910:**

Na prowincyi i Cesarstwie wraz z pocztą:	W Warszawie:	Zagranicą:
Rocznie . . . rb. 9 k.	Rocznie . . . rb. 6 k 60	Rocznie . . . rb. 14 k. —
Półrocznie . . . 4 „ 50	Półrocznie . . . 3 „ 30	Półrocznie . . . 7 „ —
Kwartalnie . . . 2 „ 25	Kwartalnie . . . 1 „ 65	Kwartalnie . . . 3 „ —
Miesięcznie . . . — „ 75	Miesięcznie . . . — „ 55	Miesięcznie . . . 1 „ 20
	za odnośzenie do domu 5 kop miesięcznie.	

Adres: **Warszawa, Nowy Świat 40.** Telefon 69 11. Filia w Łodzi w **KSIĘGARNI STANISŁAWA OLCZAKA**, Mikołajewska № 20

Redaktor i Wydawca **STEFAN GORSKI.**

97

Smaczne i zdrowe **Pieczyno**

jest tylko w piekarni

R. TREKLER, ul. Cegielniana № 67.

Chleb **na sposób moskiewski** wyrabiany przez specjalistów fachowych. **Czystość i higiena wypieku gwarantowana.**

Filie: Piotrkowska 116 i Orła 8.

1598/100/48

Dotawia do domów.

Znakomity środek odżywczy zalecany przez p.p. lekarzy 1660

KEFIR

B. Patzer, Łódź, Pasaż-Meyera 5 m. 5.

Dotawia do domów.

NOWA KSIĘGARNIA!

Niniejszem mamy zaszczyt podać do wiadomości, iż w dniu dzisiejszym otworzyliśmy księgarnię i skład nut przy ulicy **Piotrkowskiej № 71**, pod firmą

Pommer i S-ka

Księgarnia posiada na składzie nowości wydawnicze w językach: polskim, niemieckim i francuskim. Katalogi nowych ksążek wysyła na życzenie bezpłatnie. Pośredniczy w prenumeracie pism tak polskich jak i zagranicznych.

Piotrkowska 71.

164

Piotrkowska 71.